

MET HET OOG OP DE

Werkstuk gemaakt over het

"meditatiecentrum de kosmos"

Prins Hendrikkade 142
Amsterdam.

VOLTOOID OP 1 APRIL 1976

DOOR :

Bart Bregman,

Ard van der Sman,

Ruud Wester,

Ben van der Wilt,

t.b.v. 1e jaar part-time opleiding cultureel
werk amsterdam.

inhoudsopgave

VOORWOORD		pagina	7-9
Hoofdstuk 1	DE KOSMOS	"	11-39
1.1	Geschiedenis	"	12-15
1.2	Organisatie binnen de Stichting Anker-YMCA	"	16-17
1.3	Organisatie binnen de Kosmos	"	18-21
1.3.1	Subsidie	"	
1.4	Programmering	"	22-29
1.4.1	Verdere programmering	"	
1.5	Indeling gebouw	"	30-35
1.6	Pers en publiciteit	"	36-37
	Lijst van noten	"	39
Hoofdstuk 2	STAF INTERVIEW	"	41-51
2.1	Inleiding	"	43
2.2	Beschrijving	"	
2.3	Onderdrukking	"	
2.4	Mensbeeld centraal	"	45
2.5	Kosmos welzijninstelling	"	
2.6	Oosterse samenleving versus westerse samenleving	"	47
2.7	Vluchtheuvel of springplank	"	49
2.8	Hulpverlening	"	51
2.9	Beleidsbepaling	"	
2.10	Programma	"	
2.11	Strategie-planning	"	
Hoofdstuk 3	ENQUETE ONDER DE BEZOEKERS	"	53-87
3.1	Inleiding	"	54-55
3.2	Vragenlijst	"	56-57
3.3	Resultaten enquête	"	58-67
3.4	Enquête - uitwerking in cijfers en beeld	"	69-87
NAWOORD		"	88-93
LITERATUURLIJST		"	94-95
BIJLAGE - Kosmos Info		"	96-99

voorwoord

Met het oog op de Kosmos is een werkstuk van 4 studenten van de Part-time Opleiding Cultureel Werk Amsterdam. Dit in het kader van het eerste studiejaar. De opdracht was om een werkstuk te maken over een instelling die binnen de brede sektor van het welzijnswerk bezig is.

Daarin zou de instelling beschreven moeten worden naar aanleiding van o.a. doelstelling, maatschappij analyse, cliëntsysteem, strategie, methodiek etc. Daarnaast luidde de opdracht: maak een sociale kaart van het "veld" waarop zich de instelling richt (b.v. de buurt).

We vrezen dat we niet helemaal aan de opdracht hebben voldaan.

Dat ligt niet aan ons. De Kosmos laat zich moeilijk beschrijven op de manier zoals dat in onze opdracht was meegegeven. De Kosmos stelt zich universeel op. Na ampele overwegingen hebben wij dan ook besloten om niet een sociale kaart van het universum te maken. Wel was het haalbaar om een enquête onder de bezoekers te houden.

Waarom wij hebben gekozen voor de Kosmos ?

Bart : "Ik heb tot voor kort gewerkt bij de Kosmos en heb daarbij de hele ontwikkeling van Fantasio naar wat de Kosmos nu is meegemaakt. Het leek me wel leuk en nuttig om nu eens alles op een rijtje te zetten, om te kijken waarmee en waarin ik nu al die jaren ben bezig geweest".

And: "Zelf werk ik in het open jongerencentrum "Kwak". Ik was erg benieuwd in hoeverre de Kosmos, volgens mij toch ook een soort open jongerencentrum, met dezelfde dingen bezig is als Kwak, en hoe men daarmee omging".

Ben: " Nieuwsgierigheid. Ik wist eigenlijk weinig van de Kosmos, en had een beetje de indruk dat het een soort verzamelplaats was voor wat wereldvreemde mensen. Die ~~niet~~ wetendheid prikkelde me wel. Begrippen als bewustzijnsverruiming zeiden me niet zoveel, was dat nu iets anders dan bewustwording ? En als je bewustzijn dan is verruimd, wat doe je dan met mensen waarvan het bewuste zijn nog onbewust, laat staan verruimd is. Ga je dan de maatschappij veranderen ? Aan structuren iets doen ?".

Ruud: " De relatie tussen het gebeuren in de Kosmos met maatschappelijke en politieke veranderingen intrigeerde me nogal".

Werkwijze:

Iedere maandagavond kwamen we, tijdens de ons toegemeten periode (ongeveer 2½ maand) bij elkaar. Daarnaast een aantal malen op donderdagavond.

In het begin deden we ons werk op de Kosmos zelf, bij de uitwerking in de laatste periode kwamen we bij Bart thuis, terwijl het vervaardigen van dit werkstuk weer op de Kosmos plaats vond.

Begonnen werd met een "inspectie" van het nogal omvangrijke gebouw en zijdelingse kennismaking met diverse programmaonderdelen.

Na beraad over wat ons opgedragen was maakten we een ruwe indeling met betrekking tot de te verrichten werkzaamheden.

Bestuderen informatiemateriaal, lezen boeken, voorbereiden gesprek met de staf en enquête onder de bezoekers.

We gingen volgens het volgende tijdschema te werk:

Eerste maand bestuderen materiaal en gesprek met de staf. Daarna de enquête, de laatste maand besteden aan de uitwerking van een en ander.

De onderlinge samenwerking was bevredigend en we konden vrij snel tot werkafspraken komen.

Het uiteindelijke werkstuk is uit drie delen samengesteld:

1. Geschiedenis, organisatie en programma
2. Gesprek met de staf
3. Resultaten enquête.

Om een degelijk werkstuk af te leveren bleek de ons toegemeten tijd veel te weinig. Het duurt nogal even voordat je zo geïnformeerd bent dat je met die informatie ook adequaat kunt gaan werken. Bovendien is het terrein dat de Kosmos beslaat wel erg groot.

Rest nog te bedanken iedereen die ons behulpzaam is geweest bij het maken van dit werkstuk zoals: de bezoekers van de Kosmos, de Kosmos zelf die ons heel veel faciliteiten ter beschikking stelden en de vrouw van Bart voor de gastvrijheid.

TEEHUIS

hoofdstuk 1

de kosmos

De Kosmos is gevestigd in een oud gebouw, waarschijnlijk oorspronkelijk van patriciërs, later het A.J.C.-hoofdkwartier, vanaf circa 1952 clubhuis van de Stichting Ankerclubhuiswerk Amsterdam. In 1967 leidden meerdere redenen tot een verandering in het gebruik van het gebouw. De buurt ontvolkte, aangrenzende wijken werden gesaneerd, waardoor het bezoek aan het clubhuis door kinderen sterk was teruggelopen.

Daarnaast was de situatie in Amsterdam verward, provo was er nauwelijks meer, er waren groepen die zich op een aantal plaatsen op een bepaalde manier manifesteerden.

Het bestuur van de stichting voelde zich verantwoordelijk voor de situatie en wilde een bepaald aanbod doen naar specifieke groepen in de stad.

Men kwam toen in aanraking o.a. door het nabijgelegen Centraal Station met de z.g. Centraal-Stationgroep. (een groep jonge mensen die het Centraal Station kozen als verzamelplaats). Gemeente, voorvoerders van de centraal-stationgroep en Anker-mensen spraken met elkaar wat resulteerde in het "ter beschikking" stellen van een kelder op de Prins Hendrikkade 142 voor die betreffende groep. Na een aantal maanden van uitproberen bleek toch dat het kelder-werk-experiment mislukt genoemd mocht worden. Parallel waren echter aan het kelder-werk allerlei activiteiten en aksies ontstaan die ruimten in het verdere gebouw gingen vullen. Zo ontstond er een diggershop*, plannen voor film-programmaas, een eethuis, een teehuis, muziek-programmaas, jazz-avonden enz.

Begin 1968 werden reeds bestaande kontakten met de z.g. provadya-groep* geïntensiveerd. Er kwamen gesprekken over eventuele samenwerkingsvormen wat betreft het gebruik van het gebouw.

De centrale gedachte was: "om in dit gebouw aan bepaalde groepen jongeren mogelijkheden aan te bieden om vorm te geven aan het eigen bestaan, dat wil zeggen: nadenken over de situatie waarin je leeft, nadenken over de maatschappij en jezelf als individu en over de wijze waarop je wilt leven". Door deze brede doelstelling konden geheel verschillende groepen elkaar aanvankelijk vinden, daar men, ook al zocht ieder de oplossing weer op een andere manier, ervan overtuigd was dat deze maatschappij fout in elkaar zat en dat er iets anders moest komen, of dat er iets moest gebeuren.

Deze kritiek op de gevestigde orde bleek niet voldoende om als bindmiddel te kunnen fungeren tussen zo totaal verschillend geïoriënteerde groepen, maar wel gaf zij een stimulans tot het zogenaamde "alternatieve denken". Men zoekt het niet in demonstraties op de wijze van provo, maar in een rustige alternatieve levenssfeer, waarbij de gedachten, die door provo verkondigd werden, wel een belangrijke rol spelen.

En zo ontstond Fantasio.....

Fantasio werd echter in de praktijk heel anders dan men verwachtte: het aantal bezoekers, dat om wat voor reden ook Fantasio bezocht liep op tot 1200 personen per avond. Het werd een groot bedrijf, een ontspanningscentrum en een bezienswaardigheid, zodat alle mogelijkheden tot ontwikkeling verstikt werden door de massaliteit, terwijl bovendien het druggebruik enorm toenam. Dit amusement en het druggebruik vormden niet het doel dat men bij de oprichting had beoogd en de opkomst ervan stelde de staf voor moeilijke vragen. Staf, medewerkers, bestuur en een aantal bezoekers van het eerste uur gingen praten over de doelstelling van destijds en de verwezenlijking ervan, met als resultaat dat met het gebouw sloot en Fantasio ophief.

Drie maanden was het gebouw gesloten en hield men een bezinningsperiode waarin werd gezocht naar nieuwe wegen om de bezoekers aktiever te laten deelnemen bij het zoeken van nieuwe vormen van samenleven.

En aldus ontstond op 15 december 1969 De Kosmos.

De staf schreef toen in hun eigen maandblad "Lemuria":* "De Kosmos is een uitbreiding met iets heel nieuws en begint van voorafaan. Dat nieuwe is het element van bewustzijnsverruiming, eeuwenlang uitsluitend privilege voor rijke aristocratie..... Zo langzamerhand is het recht op onderwijs voor gewone mensen wel alom aanvaard, maar waarom zou de ontwikkeling van min of meer verborgen vermogens en bewustzijnsverruiming voorbehouden blijven aan elite?".

De Kosmos is een van de 13 werkeenheden van de Stichting Anker-Y.M.C.A. te Amsterdam die bestaan uit 2 jongeren-centra, 2 bouwspeelplaatsen, een buitencentrum en 8 club-en buurthuizen.

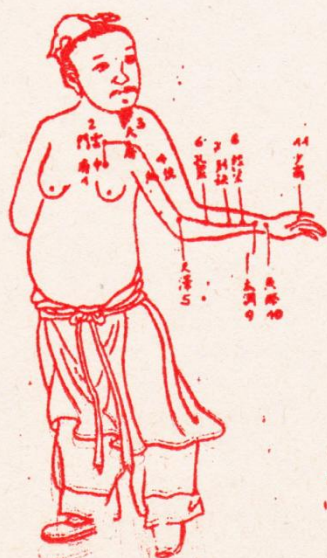
De Stichting Anker-Y.M.C.A. is opgericht op 10 april 1969 en is een fusie uit de Stichting Ankerclubhuiswerk Amsterdam en de Stichting Y.M.C.A.-jeugdwerk Amsterdam-Noord.

De Stichting stelt zich ten doel mede te werken aan de sociaal kulturele vorming en aan de preventie en opheffing van maatschappelijke nood, waarbij zij zich tot alle groepen, die daarvoor in aanmerking komen, doch in het bijzonder tot de jeugdigen onder hen richt.

De Stichting is aangesloten bij de Federatie Ankerclubhuiswerk (landelijk). Het centraal bureau is gevestigd in de Vondelstraat 16 te Amsterdam, waar zo'n 12 medewerkers ten dienste staan voor het Stichtingswerk, wat bestaat uit agogische en financiële begeleiding, boekhouding, salarisadministratie, bureauwerk, administratief werk, het laten maken van drukwerk, centrale inkoop enz. De Stichting ontvangt overeenkomstig regelingen voor de ~~seksie~~ jeugdzorg subsidie voor de werkeenheden en het centraal bureau.

hoofdstuk 1 - 3

organisatie van de Kosmos..

De Kosmos heeft een organisatie, die net als de programmering in de geschiedenis is ontstaan. In 1967 bestond de Kosmos nog niet maar werd een eerste eksperiment (Fantasio zie hoofdstuk 1-1) opgezet, na circa 20 jaar clubhuiswerk.

Het bestuur van de Stichting had een opdracht geformuleerd, en nam werkers in dienst om dit uit te voeren. Daarna nemen de gebeurtenissen hun loop, en ontstond er in de samenwerking van de bezoekers, later ook medewerkers en staf, een bepaalde organisatie-vorm.

Direkte en ingrijpende besluiten komen in het stafoverleg tot stand, maar er functioneren een aantal werkgroepen die voor een deel van de programmering en uitvoering daarvan verantwoordelijk zijn. In elke werkgroep zitten een of meer stafleden en medewerkers.

Er bestaat op dit moment het plan om met vertegenwoordigers van deze werkgroepen tezamen met stafleden een "demokratiseringsplatform" te maken als vorm waarin medewerkers kunnen meedenken, meebeslissen en meewerken aan het geheel.

In de Kosmos onderscheiden we vier hoofdgroepen n.l. medewerkers, staf, specialisten en bezoekers.

De medewerkers doen voornamelijk het uitvoerende werk n.l. kaartjes verkopen, thee zetten, platen en films draaien, koken, sauna beheren, schoonmaken enz. Er is een proces gaande waarin de medewerkers als arbeidsrechtelijk officiële werknemers op de loonlijst komen en als zodanig hun loon ontvangen.

Nu gebeurt dat voornamelijk nog door z.g. "zwarte lonen" á f. 6.-- per uur netto + 14 dagen vakantie en 6% vakantiegeld.

De staf (bestaande uit 6 personen) heeft een beleidsvoerende taak, organiserend, programmerend, evaluerend, onderhoudt de relatie met alle groepen en mensen die bij de Kosmos betrokken zijn.

Zij worden betaald via de officiële loonlijst en aangesteld na goedkeuring door rijk en gemeente volgens normen van de Salco.

Specialisten zijn diegene die op uitnodiging van de Kosmos programma's uitvoeren: yoga-leraren, muzikanten, mensen die lezingen houden e.d.

Zij krijgen tussen de f. 30.-- en f. 60.-- per bijeenkomst.

De bezoekers zijn diegene die de programmering bezoeken; in tegenstelling tot bovenstaande groepen betalen zij f. 3.-- entree + f. 5.-- lidmaatschap per kwartaal of f. 12,50 lidmaatschap per jaar.

Er komen ongeveer 60.000 bezoekers per jaar. De duur van het contact met de Kosmos kan verschillen van één avond tot meerdere jaren, bezoekers die langere tijd achtereen komen nemen deel aan de vaste kursussen,

terwijl er ook bezoekers zijn die zo nu en dan eens komen en die gewoon eens komen om mensen te ontmoeten of films e.d. te bezien en te beleven.

hoofdstuk 1-3-1

SUBSIDIE

De subsidie van de Kosmos voor 1975 was gebaseerd op de cijfers van 1974 + 4%.
Dat wil zeggen:

onderhoudskosten:	50% rijk-	50% gemeentesubsidie
apparaatskosten:	50% rijk-	50% gemeentesubsidie
salarissen:	50% rijk-	50% gemeentesubsidie
aktiviteitskosten:	f. 60.934.-- rijks-	f. 12.070.-- gemeentesubsidie.

Totaal komt dat neer op een subsidiebedrag van f. 568.436.--.

=====

De subsidianten oefenen geen invloed uit op de programmering.

hoofdstuk 1-4

programming....

De Kosmos ontleent zijn bestaansrecht aan een min of meer heldere en in bepaalde mate gedeelde visie op de kultuur, en de deelname van de mens daarin.

De doelstelling tendeert het meest in de richting van een spirituele: bijdragen in de ontwikkeling van het bewustzijn of zoals het laatste programma-stencil verwoord: "De Kosmos wil de sfeer, middelen en ruimte aanbieden die het mogelijk maken, dat je kennis maakt met verschillende wegen tot ontwikkeling van je bewustzijn, wegen tot verruiming van je zelfkennis."

Praktisch is het zo dat de Kosmos een zeer veelzijdig en uniek projekt is geworden in beweging op alle fronten in voortdurende verandering.

In de Kosmos wordt in vrijwel alle programma's door deskundigen les gegeven, in enkele gevallen door stafleden en medewerkers die op een bepaald gebied deskundig zijn.

De bezoekers betalen bij de entree f. 3.-- of f. 5.-- (afhankelijk of ze lid zijn of niet) en kunnen dan zelf kiezen waaraan zij willen gaan deelnemen.

Alle programma's zijn in beginsel open.

De deskundigen hebben vrijwel altijd contact met een van de stafleden over de voortgang en ontwikkeling van het programma.

Volgens het laatste programma-stencil, dat in het engels en nederlands verschijnt en bij de entree gratis te verkrijgen is, ziet het programma er als volgt uit:

<u>MAANDAG</u>	<u>tijd</u>	<u>naam programma</u>	<u>deskundige</u>	<u>ruimte</u>
	19.15 - 20.15 uur	Hatha-yoga-beginners	Marietje van Gestel	gele zaal
	20.15 - 21.15 uur	Hatha-yoga-gevorderden	Marietje van Gestel	gele zaal
	19.30 - 21.00 uur	Autogene training	Puck van Waveren	kleine zaal
	19.30 - 20.30 uur	Iyengar-yoga- gevorderden	Margriet Post	meditatieruimte
	21.00 - 23.00 uur	Sufi-bijeenkomst	Barkat	kleine zaal
	21.00 - 23.00 uur	Vrouwengroep	Ellen *	Zen-zolder
	20.00 - 24.00 uur	Vrije expressie	Elsemarijke	studio
<u>WOENSDAG</u>				
	19.00 - 20.15 uur	Hatha-yoga	Carola Waterman	med.ruimte
	20.15 - 21.30 uur	Hatha-yoga	Carola Waterman	med.ruimte
	19.30 - 21.00 uur	Hatha-yoga	Hans Wesseling	gele zaal
	21.30 - 23.00 uur	Swabhawat	Hans Wesseling	galerij
	19.30 - 21.15 uur	Tai-do	Jo Onvlee	kleine zaal

Vipassana Meditatie met Bruno Mertens

Sufi-bijeenkomst: de sufi is een godsdienst die probeert uit de verschillende wereldgodsdiensten het belangrijkste te bewaren en tot een synthese te brengen. Op deze bijeenkomsten worden dan ook teksten uit diverse religieuze bewegingen gelezen. Verder zijn er vooral de sufidansen en gezangen.

Vrouwengroep: een bijeenkomst van vrouwen die met elkaar specifieke vrouwenproblemen bespreken of daarvoor mensen uitnodigen die een lezing geven.

Vrije expressie: het onder leiding werken in een ruimte waar je kunt kleien, verfen, schilderen, tekenen, batikken, weven, klei bakken enz.

Swabhawat: een verbale werkgroep die aansluit op het saswitha-yoga-programma volgens de leer van saswitha.

Tai-do: meditatie vanuit een chinese bewegingsleer. De beweging zelf vormt de meditatie. Tai-do is eigenlijk een introductieprogramma voor wat oorspronkelijk Tai-chi heet.

Zen-meditatie: een meditatie gebaseerd op het Zen-Buddhisme, bestaande uit Zazen (zitten) en kinhin (lopen). Deze meditatie is beeldloos, berust alleen op een letten op de ademhaling, waarbij de lichaamshouding van belang is (lotuszit, rechte rug e.d.).

Massage: kneden en knijpen van enkele plekken.

Saswitha Yoga: een hatha-yoga-programma zoals dat is samengesteld door saswitha, een nederlander die behalve dit oefensysteem ook een denksysteem heeft ontwikkeld wat de laatste verklaring van mens en Kosmos zou bevatten.

Xoelapepel: een non-verbaal communicatie experiment; op niet gestructureerde wijze zijn de deelnemers binnen de groep. De opdracht luidt: wees aanwezig in deze groep zoals jezelf bent.

Psychologische astrologie: een aan de hand van de horoskoop je eigen psychologische gesteldheid leren kennen.

Geneeswijzen: een kruidenleer die zowel fysieke als psychische klachten behandelt.

Muziekwerkgroep: een vrij muziekgebeuren, waar iedereen zijn muzikale uitlaatklep kan vinden en waar zodoende een muziek-happening ontstaat. Je kan je eigen muziekinstrument meenemen, maar die worden ook ter plaatse verstrekt.

Arcana X teater: Een vervolg op het Xoelapospel-programma.

Vipassana meditatie: een van de oudste buddhistische wijze van meditatie welke bestaat in het zitten en lopen. De opgave is zo bewust mogelijk te zitten (zonder verder voorgeschreven vorm) en zo bewust mogelijk te lopen. Hierna wordt meestal overgegaan door expressie d.m.v. tekenen en schilderen van het voorafgaande.

De lessen van Melly Uyldert: o.a. astrologie, kruidenleer en natuurgeneeswijze.

Swingavond: het swingen op grammofoonplaten, waarbij door de keuze van de platen getracht wordt een bepaalde sfeer op te roepen.

Kosmoschool: een besloten groep met een programma voor een geheel jaar, elke week bij elkaar komend rond yoga, zenmeditatie, mystiek, okkultisme, en transpersonale psychologie. De opzet is een oriëntering in enkele verscheidene gebieden van de spiritualiteit.

hoofdstuk 1-4-1

Verdere programmering:

Naast de vaste programmering vindt er in de Kosmos een veelheid van activiteiten plaats waarin de staf de ene keer wat meer dan andere keer organisatorisch betrokken is.

Deze activiteiten hebben in het rijke Kosmos-verleden o.a. bestaan uit:

- De alternatieve voorjaarsbeurs. Een in het weekend plaatsvindend gebeuren, waarbij alternatieve winkeltjes gelegenheid krijgen om hun zaken aan de man te brengen, omlijst met muziek, dans, zang, film, informatie, voorlichting e.d.
- De alternatieve najaarsbeurs. Zie voorjaarsbeurs, vindt echter plaats in het najaar.
- De alternatieve gezondheidsbeurs. Een in het weekend plaatsvindend gebeuren waarbij aandacht wordt geschonken aan o.a. akupunctuur, kruidenleer, homeopathie, natuurgeneeswijze, antroposofie, iriskopie, omlijst met lezingen forums enz.
- Het geven van lezingen over de Kosmos buiten en in het gebouw.
- Het ontvangen en begeleiden van binnen en buitenlandse groepen (uit het welzijnswerk, de gezondheidszorg, drugcommissies, kerkelijke instanties, geïnteresseerden in de makrobiotiek e.d.)
- Plaats bieden voor groepstrainingen (meestal uit de welzijnssektor)
- Plaats bieden aan groepen die "met hetzelfde bezig zijn" als het doel dat de Kosmos beoogt.
- Plaats bieden aan muzikanten, dansers, toneelspelers e.d. om de Kosmos te gebruiken als oefenruimte (mits deze personen voldoen aan de maatstaf dat hun uitvoering voor de Kosmos geschikt is).
- Het ter beschikking stellen van het organisatorische apparaat van de Kosmos (stencilmachine, typemachine enz.) en de kennis van de staf.
- Het begeleiden van de stagiaires.

indeling gebouw.

• • • • • Het gebouw ziet er in z'n geheel goed verzorgd en schoon uit. Hiervoor dragen zorg een 4-tal schoonmakers en twee klus'jesmannen, die alle voorkomende werkzaamheden t.b.v. het gebouw verrichten. De inrichting van de ruimtes zijn duidelijk afgestemd op de programmering.

Kelder

makrobiotisch restaurant en winkel

Een plaats waar je voor weinig geld (f. 5,50 per maaltijd) goed makrobiotisch kunt eten (de makrobiotiek houdt in het eten van goed verzorgd en onbespoten voedsel zonder dierlijke vetten en bereid volgens bepaalde procedees). Ongeveer 12 medewerkers verzorgen de maaltijd en stellen de ruimte open, elke dag van 12.00 tot 21.00 uur, behalve zondag.

Galery

Ruimte waar kunst-exposities, lezingen, film-en dia voorstellingen gegeven worden en waarna afloop kan worden nagepraat bij een kopje oosterse tee.

meditatieruimte

Programmaruimte voor meditatie en yoga-programmaas.

Sauna:

Ruimte waar van een finse sauna genoten kan worden met als doelstelling: De Kosmos biedt reiniging van het innerlijk, de sauna van het uiterlijk van de mens.

De sauna is altijd gemengd en is geopend elke dag (behalve zondag) van $\frac{1}{2}$ 2 - 5, van 6 - $\frac{1}{2}$ 9 en van 9 - $\frac{1}{2}$ 12 (niet op zaterdag) bovendien op dinsdag, woensdag en zaterdagmorgen van 10 tot 1 uur.

Er werken ongeveer 6 medewerkers binnen dit projekt. Kosten f. 5,50 + lidmaatschap of f. 7,50 zonder lidmaatschap.

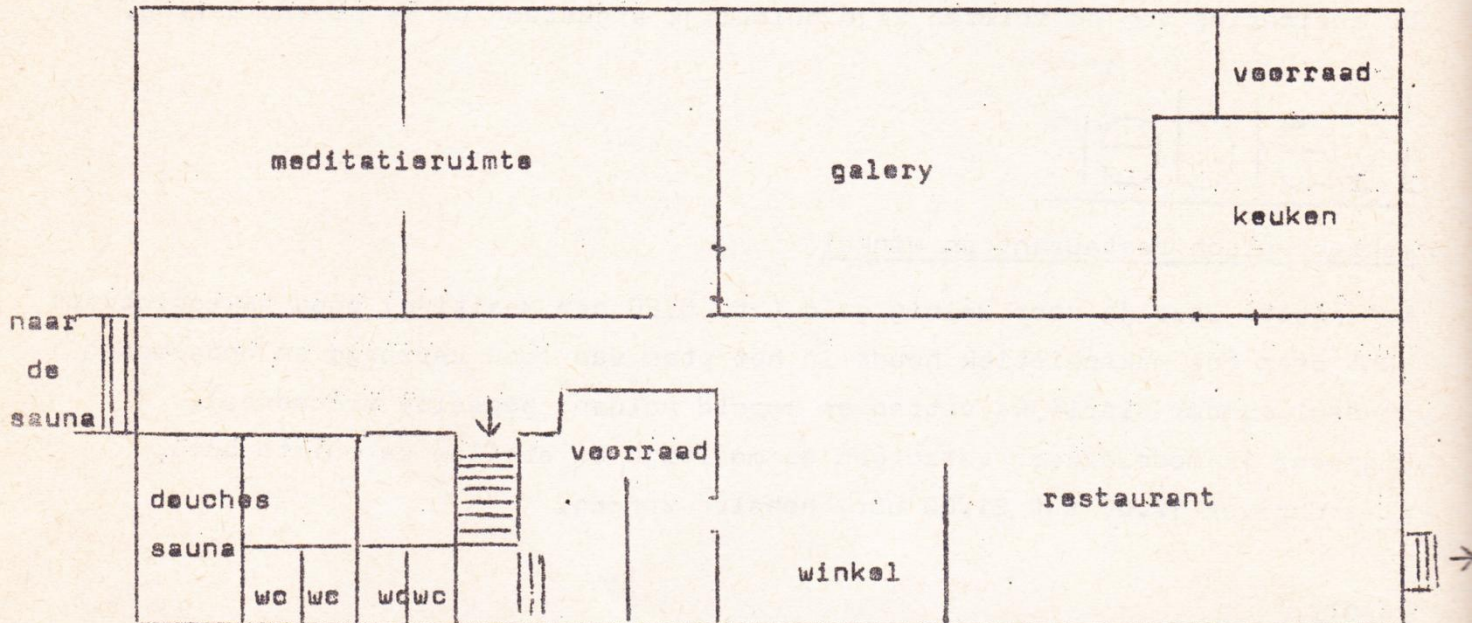
begane grond

Teehuis

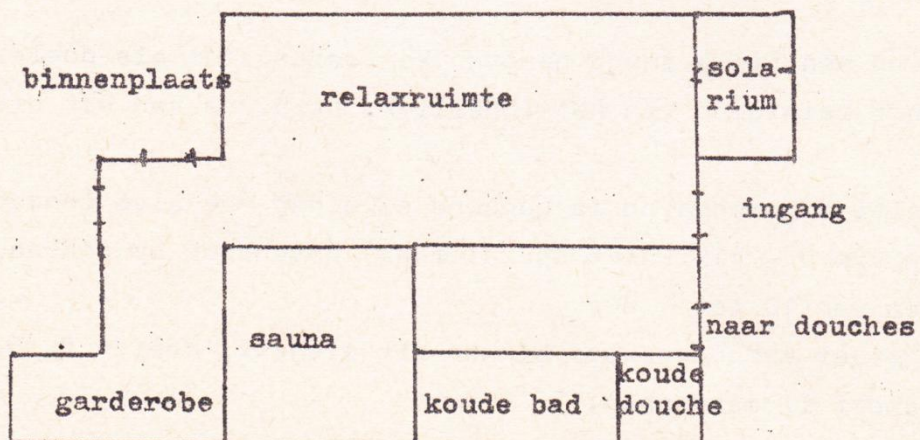
Ruimte waar na of voor de programmaas tee, koffie, lekkers sapjes, en etenswaren genuttigd kunnen worden!

Plattegrond "DE KOSMOS"

Kelder

SAUNA

Ook staat hier een t.v.-toestel die alleen bij bepaalde programmaas wordt aangezet. Mensen ontmoeten elkaar in het teehuis waarbij gebruik van soft-drugs geen uitzondering is.

Er werken 6 mensen in het teehuis.

Entree

Ruimte waar kaarten voor de programmering, sauna en restaurant verkocht worden. Ook wordt hier door stafleden informatie gegeven over het wel en wee van de Kosmos. Medewerkers 6 personen.

Studio

Ruimte waar men onder deskundige leiding bezig kan zijn op het gebied van de handvaardigheid met o.a. kleien, keramiek, weven, schilderen, en tekenen. Geopend maandag, woensdag, donderdag en vrijdag van 8 - 12 uur 's avonds. Woensdagmiddag is de studio geopend voor kinderen. Er werken ongeveer 5 medewerkers.

Biblioteek

Geopend op maandag, woensdag, donderdag en vrijdagavond van 20.00 - 24.00 uur. Ruimte waar men boeken en tijdschriften kan lezen en lenen op de gebieden van bewustwording, bewustzijnsverruiming, yoga, meditatie, oosters denken, mystiek, magie, okkultisme, para- humanistische en transpersonele psychologie, theosofie, antroposofie enzovoorts. Een paradijs voor snuffelaars op deze terreinen, met liefde verzorgd door Frank en Johan.

Donkere kamer

Ruimte die door bezoekers gebruikt kan worden voor het ontwikkelen en afdrukken van fotoos.

1e verdieping

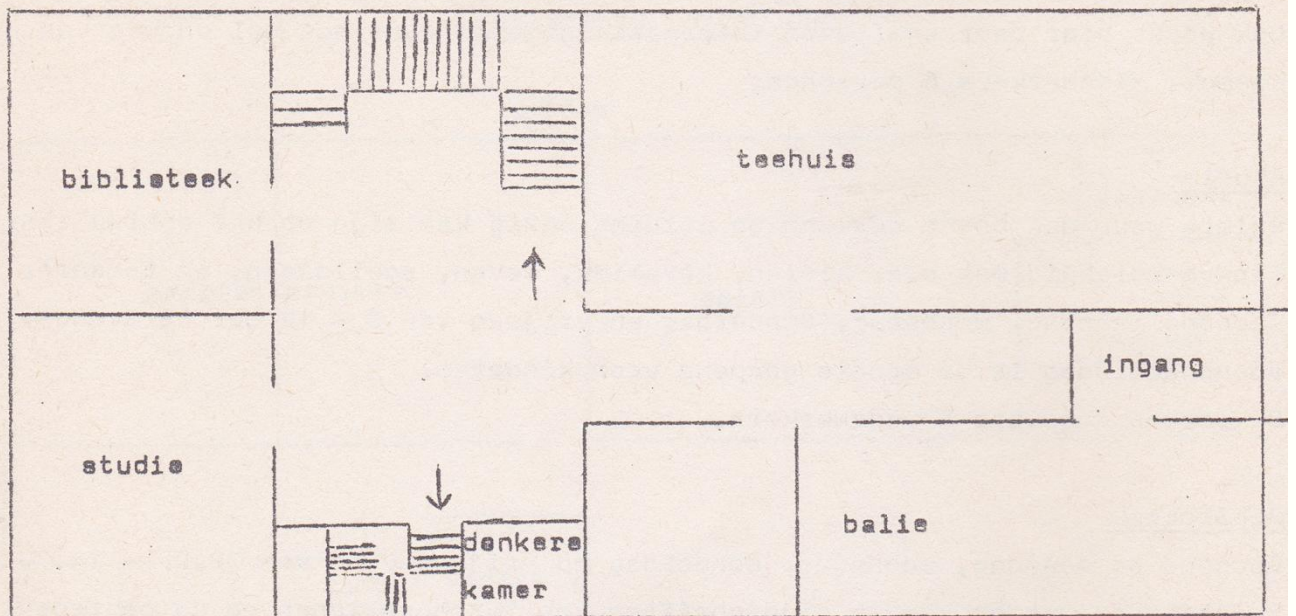
Meditatieruimte

Programmaruimte voor yoga en meditatie-programmaas + een ruimte waar lezingen gegeven worden.

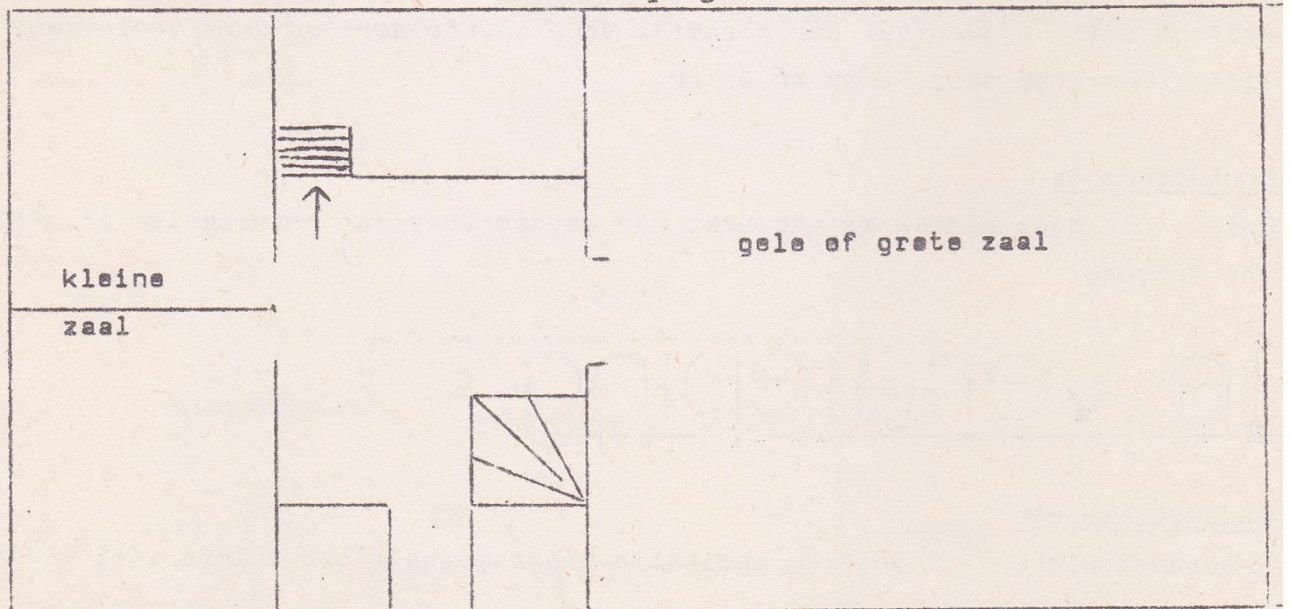
Gele zaal (ook wel grote zaal genoemd)

Grootste ruimte van het gebouw die gebruikt wordt voor yoga, meditatie, sensitivity trainingen, films (woensdag), muziek (pop, klassiek, folk e.d.), muziekwerkgroep, toneel, dans e.d.

Begane grond

1e verdieping

hoofdstuk **1-6**

pers en publiciteit.

De publiciteit voor de Kosmos vindt voornamelijk plaats door de bezoekers zelf, door mond op mond reclame.

Bij de entree ligt daarvoor gratis ter informatie een programmastencil, stencils over specifieke programma's en Kosmos-info wat wekelijks verschijnt.

Dit informatieblad verschijnt iedere week en daarin worden de nieuwe programma's, de veranderingen, verbouwingen, prijzen e.d. opgenomen.

Ongeveer 300 personen krijgen dit stencil tegen betaling van f. 10.-- per jaar of f. 5.-- per half jaar wekelijks toegestuurd.

Enkele dag- en weekbladen nemen ook daaruit het programma over voor hun agenda.

Perspubliciteit vindt af en toe plaats bij speciale lezingen, lessen of uitvoeringen.

lijst van noten

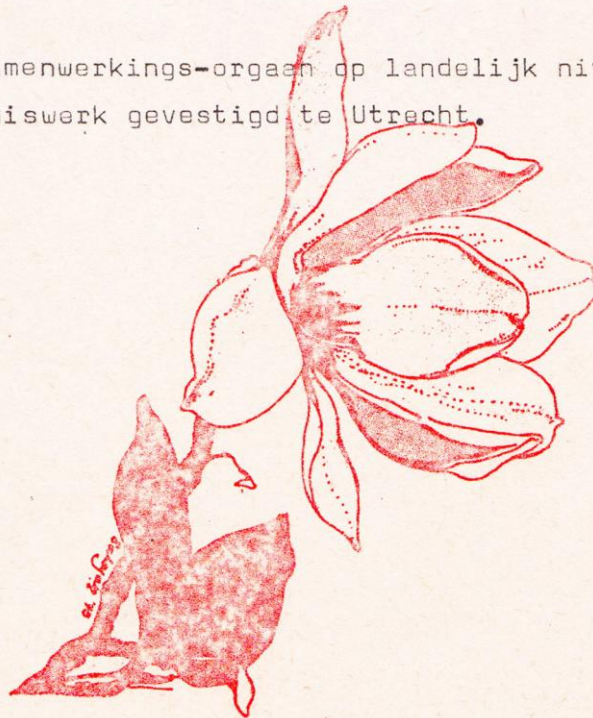
BIJ HOOFDSTUK 1

- * DIGGERSHOP : een winkel, zonder winststreven gericht op ruil, uitwisseling en communicatie. "Digger" is een aanduiding voor avonturier, freak, zoeker.

- * PROVADYA ? een centrum voor creatief amusement wat ontstaan is in 1964. Provadya is samengesteld uit de woorden "pro" (experimentele muzieksociëteit welke aanvankelijk in Felix Meritus werd gehouden) "vadya" is het indische woord voor muziek terwijl "?" duidt op het experimentele karakter van de activiteiten. In Nederland waren +- 30 jeugdsentra, clubs en organisatiegroepen onder provadya ? verenigd, maar de meeste provadya ? - groepen hebben zich in de loop der tijd opgeheven. De landelijke coördinatiegroep "provadya ?" - nederland , was gevestigd op het hitweek-aloha-bureau in de Alexander Boerstraat 30 te Amsterdam.

- * LEMURIA Lemuria is een door de staf van de Kosmos uitgegeven maandblad in de jaren 71/72, waarvan totaal 12 nummers verschenen, waarvan de inhoud overeenkwam met de doelstelling van de Kosmos. Ongeveer 1.500 abonnees konden het blad niet uit de rode cijfers halen.

- * SALCO Samenwerkings-orgaan op landelijk niveau van club-en buurt huiswerk gevestigd te Utrecht.

HOOFDSTUK 2

staf — interview

inleiding

2 - 1

Er werden twee gesprekken gevoerd met de staf. Een met Nico Tydeman en Bart Bregman en een met Jaap van Ruller, op zijn verzoek na lezing van het verslag van het eerste gesprek.

In het gesprek met Nico en Bart wilden wij wat meer inzicht krijgen in de doelstellingen van de Kosmos en de praktische uitvoering daarvan.

De literatuur over de Kosmos is niet altijd even helder voor buitenstaanders (zoals wij gedeeltelijk waren) over wat de Kosmos nu wil.

Zeker de optiek die wij, via de lessen op de POKWA, (waarschijnlijk de optiek van de meeste sociale academie-opleidingen) op het welzijnswerk hadden mee gekregen sloot in eerste instantie niet zo aan op datgene wat we in de Kosmos aantroffen. Dit werd nog eens versterkt door de aard van de vragenlijst die we vanuit de opleiding voor deze skriptie hadden meegekregen.

We kwamen met die lijst al snel in moeilijkheden. De vragen waren te "sociaal technocratisch".

Het tweede gesprek, op verzoek van Jaap, was bedoeld als een extra verdieping van het inzicht in het zijn van de Kosmos.

Beide gesprekken zijn in het volgende verslag door elkaar verweven.

beschrijving

2 - 2

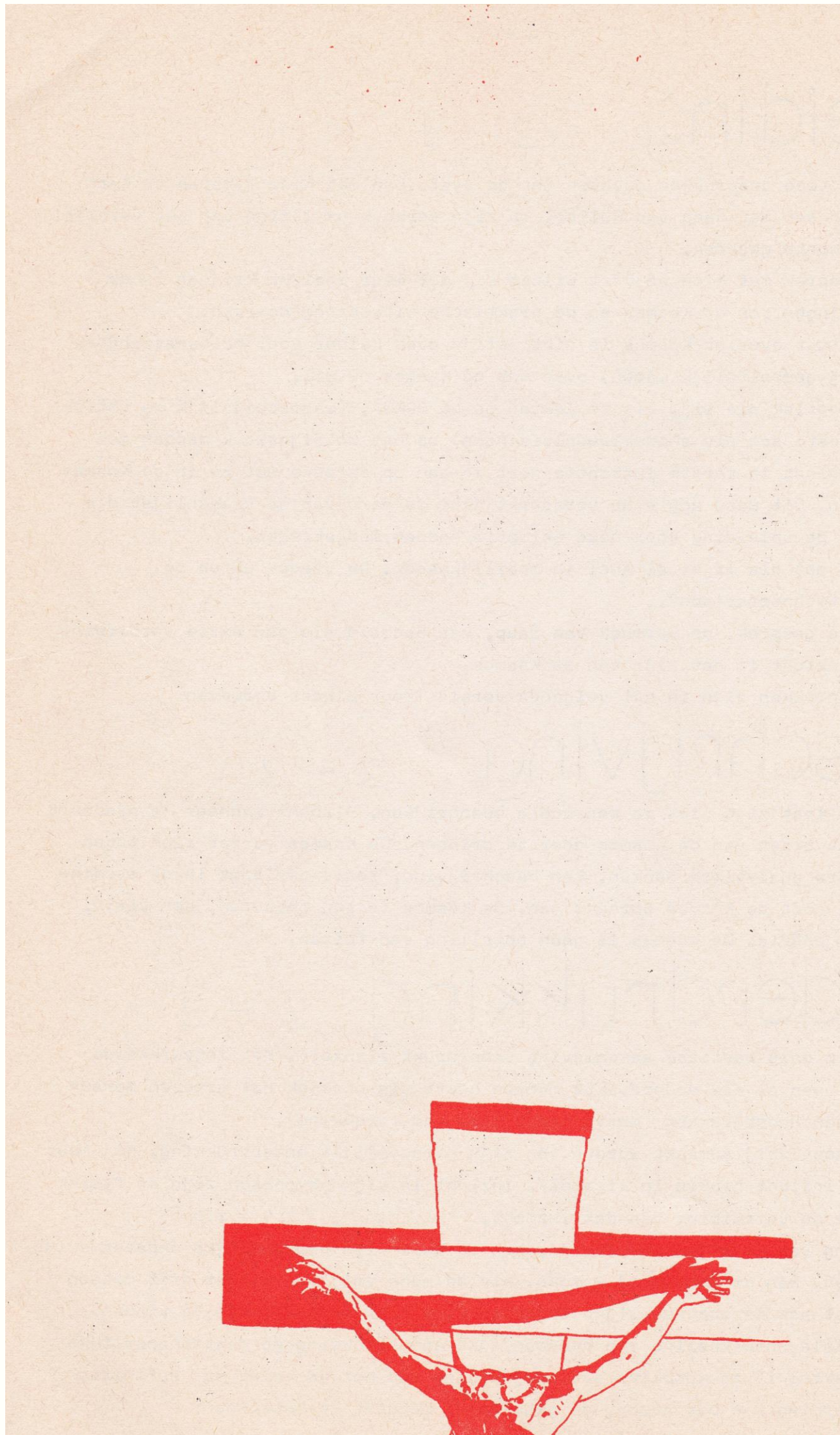
De Kosmos laat zich niet zo eenvoudig beschrijven, althans wanneer je probeert om tot het wezen van de Kosmos door te dringen. De Kosmos verzet zich tegen het westers analytisch denken. Een beschrijving, zoals verlangt in de studie-opdracht, doet de Kosmos onrecht aan. De Kosmos is een gebeuren, een visie, een zijn, poëzie. De Kosmos is geen optelling van feiten.

onderdrukking

2 - 3

De mens in onze westerse samenleving onderdrukt zichzelf. Het ingewikkelde samenspel van al die onderdrukte mensen heeft als oorzaak dat groepen mensen elkaar gaan onderdrukken (maatschappelijke onderdrukking).

De mens moet vrij gemaakt worden van zijn persoonlijke onderdrukking. Hij moet daarvoor inzicht hebben in zichzelf. Inzicht in zijn psychisch zijn en fysiek zijn. Via de verruiming van dat inzicht, verruiming van je eigen bewustzijn, kan de mens zijn persoonlijke onderdrukking bestrijden, kan de mens vrij worden. Als de mens vrij is wil dat niet meteen zeggen dat ook maatschappelijke onderdrukking niet meer zou plaats vinden. De parallelle ontwikkeling van persoonlijke onderdrukking en maatschappelijke onderdrukking is zo kompleks dat vrijwording van het een niet per definitie de vrijwording van het ander, en omgekeerd, behoeft te betekenen.

Zowel de persoonlijke als de maatschappelijke onderdrukking moet bestreden worden. De Kosmos houdt zich voornamelijk bezig met de vrijmaking van de persoonlijke onderdrukking. Zij stelt haar apparaat ten dienste aan die mensen die willen werken aan hun persoonlijke bewustzijnsverruiming.

mensbeeld centraal 2 - 4

Het mensbeeld staat centraal in de Kosmos. De mens heeft de mogelijkheid om te groeien. Is in staat om al zijn wikkels (konditioneringen etc.) af te leggen. Hij kan zich tot een staat verheffen waarin hij zijn lot in eigen hand kan nemen. Hij kan daardoor nieuwe wegen bewandelen, is in staat zichzelf te veranderen, van zichzelf bewuster te worden. Weten wat je doet en waarom je wat doet. In de westerse maatschappij is er heel weinig ruimte voor de mens om zich zelf te zijn, om zich zelf te ontwikkelen. De mens is een radertje geworden in een grote machinerie, zijn ik is daarbinnen onbelangrijk.

De Kosmos probeert de weg naar binnen voor de mensen toegankelijk te maken. De mens is uitgesplitst in vele details. De westerse analytische wijze van denken probeert de mens uit elkaar te halen, men doet uitspraken op het detail, de mens als verbinding, als geheel bestaat niet meer. De Kosmos probeert die verbinding weer te herstellen, geeft gelegenheid aan mensen om zichzelf te laten overstijgen.

Taal beschrijft een bepaalde werkelijkheid, andere werkelijkheid is niet via taal te beschrijven. Wat in onze maatschappij niet beschreven kan worden verliest zijn plaats binnen het geheel, wordt onbelangrijk.

2 - 5

kosmos-welzijnsinstelling?

Wat is dat "welzijn"? Als onder welzijn respektievelijk welzijnswerk verstaan wordt het scheppen van ontplooiingsmogelijkheden voor kansarme groepen en je daar als instelling voor inzetten, dan vind je dat zo op het oog niet terug in de Kosmos. Maar wat is kansarm? Zijn kansrijke mensen dan wel?

In de Kosmos wordt het begrip kansarm niet sociaal-ekonomisch gehanteerd. Je bent kansarm, wanneer je, reeds in een vroeg stadium, niet de mogelijkheden hebt gekregen om te doorzien dat het wezen van het bestaan niet draait om materiaal geluk.

In de westerse maatschappij is er een sterke koppeling tussen bevrediging en onrust gevoelens. B.v. je werkt de hele dag in monotoon werk, wanneer je dan 's avonds voor de zoveelste maal met een rot gevoel thuis komt dan is het heel verleidelijk om je onrustgevoelens te compenseren om maar naar de alles biedende t.v.-buis te gaan kijken. Daardoor verloor je over je eigen situatie na te denken, verlies je je eigen creativiteit en ben je niet meer in staat om boven je eigen situatie heen te stijgen.

De gedachte bij de Kosmos is om in het gebouw mensen mogelijkheden aan te bieden om vorm te geven aan het eigen bestaan, d.w.z. nadenken over de situatie waarin je leeft, nadenken over de maatschappij en jezelf als individu en over de wijze waarop je wilt leven. Als middelen worden daarbij gebruikt bewustzijnsverruiming en kultuurverandering.

Als welzijnswerk wordt gedefinieerd vanuit begrippen als aanbieden van haalbare mogelijkheden van persoonsontwikkeling, dan is er wel een relatie met het welzijnswerk en de Kosmos.

De Kosmos richt zich in eerste instantie op de persoon, niet op de omstandigheden waarin de persoon leeft. De Kosmos is psychisch, niet maatschappelijk structureel bezig. Gerelativeerd worden de westerse verworvenheden.

De westerse ontwikkeling heeft de mens klein gehouden. B.v. de strikt wetenschappelijke, analytische ontwikkeling.

Tegenover de verengde visie van de westerse samenleving op de mens stelt de Kosmos de ruime visie van de oosterse samenleving op de mens.

De Kosmos is een exponent van een cultuurproces, kijk b.v. naar de hele oosterse renaissance die plaats vindt in de westerse samenleving.

Als je welzijn vertaald naar culturele waarden, dan tref je dat bij de Kosmos duidelijk aan.

2 - 3

oosterse samenleving versus westerse samenleving

De opzet van de Kosmos ontstond vanuit een sterk internationaal gerichte oriëntatie. Oosterse en westerse samenlevingsvormen ontmoetten elkaar.

In de westerse samenleving is er een noodlottige splitsing opgetreden tussen de innerlijke mens en zoals hij zich van buiten toont.

De mens is afgesplitst van zijn eigen waarden. Dit komt omdat de mens zich sterk is gaan oriënteren op het opbouwen van waarden zoals via de geschiedenis en ook de welvaartsontwikkeling.

Er wordt erg veel in die ontwikkeling geïnvesteerd. De mens is een produkt geworden van die ontwikkeling, en heeft erg weinig ruimte om binnen die ontwikkeling zich zelf te zijn. De mens is niet meer gewend met zichzelf, en de ander bezig te zijn. Daardoor treedt een enorme verschraling op van de innerlijke mens. Daarvoor in de plaats komen steeds meer de materiële behoeften. De mens is onderworpen aan de ontwikkeling van de samenleving. Daarbij is de mate van onderworpenheid belangrijk, niet zo zeer de technieken die de samenleving toepast. De mens komt niet meer aan zichzelf toe.

Om de mens de mogelijkheid te geven wel aan zich zelf te werken stellen wij een visie op de mens zoals die in bepaalde oosterse filosofieën gestalte krijgen tegenover de visie op de mens in de westerse samenleving.

De Kosmos biedt de mensen de mogelijkheid om via oosterse waarden en technieken weer aan zichzelf te werken. De Kosmos tracht te komen tot een realisatie van die mogelijkheden die in de mens zelf gelegen zijn.

Algemeen tendeert men wel naar het idee dat structuurverandering en persoonsverandering onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

De Kosmos als instelling kiest in haar strategie echter heel duidelijk voor de persoonsverandering. De keuze is zeer belangrijk, dat bepaald sterk je gezicht. Voor persoonsverandering is tijd en rust nodig. De Kosmos wil reflektief, inzichtelijk bezig zijn.

vluchtheuvel of springplank ? 2 - 7

Het aanbod dat de Kosmos doet naar zijn bezoekers is passief. De bezoekers moeten zelf bereid zijn om aan de activiteiten deel te nemen. De middelen en activiteiten die de Kosmos ter beschikking staan zijn sterk gericht op persoonsverandering. Maken de bezoekers gebruik van die mogelijkheden, dan is het ook aan die bezoekers om zelf te bepalen wat zij met de opgedane ervaring verder doen.

Wat in de Kosmos verder gebeurt bereikt helaas maar weinig mensen. Er is een grote kloof tussen de Kosmos en grote groepen kansarme mensen, mensen die zich niet kunnen onttrekken aan de vicieuze cirkel hen door de westerse maatschappij opgelegd. Als mensen uit de circulatie raken b.v. werkeloos worden, weten ze vaak niet wat ze moeten. Ze zijn niet gewend over hun eigen situatie na te denken, om iets met zichzelf te doen.

De Kosmos heeft ook de taak om duidelijker te laten zien dat het in onze samenleving anders kan, anders moet.

Gewezen wordt op alternatieve mogelijkheden zoals b.v. in de geneeskunde.

De mens wordt in onze maatschappij daarin beschouwd als een machine die wanneer hij stuk is, gerepareerd kan worden. De gezondheidszorg is gegrondvest op het mechanische model. Het ziektebeeld wordt onderzocht, en bij vaststelling van de diagnose wordt de daarbij behorende oplossing (recept, operatie, etc.) gegeven. Wie dat is, de drager van het ziektebeeld, waarom die ziek is, is daarbij nauwelijks van belang.

Er zijn andere, betere manieren, waarbij de fysieke en psychische mogelijkheden van de mens zelf centraal staan. Zoals acupunctuur, yoga (door je bloedsomloop te leren beheersen kun je veel gezonder leven), makrobiotisch eten enz.

De Kosmos heeft n.a. een kongres over alternatieve genezing georganiseerd. Op deze wijze probeert men de bestaande wijze van gezondheidszorg op andere mogelijkheden te wijzen, en fundamenteel te veranderen.

De Kosmos heeft potentieel de mogelijkheid om de maatschappij ook, via de persoonlijke weerbaarheid, structureel te veranderen.

hulpverlening 2 - 3

Hulpverlening als zodanig is geen hoofd- maar een afgeleide functie van de Kosmos. Kursussen werken voor deelnemers vaak therapeutisch.

Regelmatig worden mensen door artsen doorverwezen naar de Kosmos om daar deel te nemen aan de programma's. Met name mensen in een stress-situatie kunnen veel baat hebben bij deelname aan de kursussen.

beleidsbepaling 2 - 9

Dit geschiedt op tamelijk autoritaire wijze. De staf neemt een zware positie in. Zij neemt de voornaamste beslissingen. Daarbij is de staf afhankelijk van de medewerkers, de specialisten en de bezoekers. Er is geen geformaliseerde democratie. Pogingen daartoe zijn met name door de passiviteit van de andere partners niet van de grond gekomen.

De werkwijze is wel open. Wanneer een bezoeker met een idee komt en hij weet anderen daarvoor te interesseren dan kan hij dat idee voorleggen aan de programmawerkgroep. Vaak wordt dan op de suggestie ingegaan. Meestal heeft de betreffende bezoeker bij de uitvoering van zijn idee een participerende rol.

programma 2 - 10

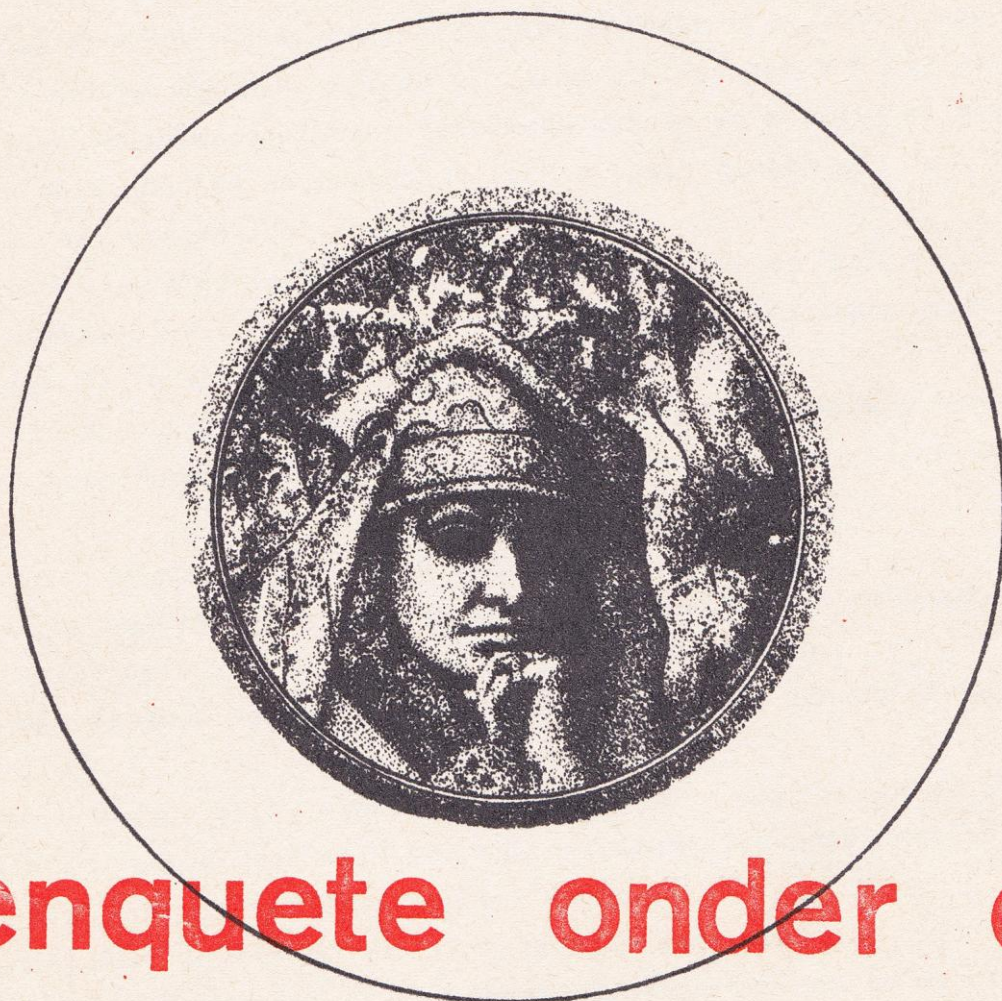
Ongeveer 40% van het programma is gepland, 60% spoelt als het ware aan, door wat h.v. in het buitenland gebeurt, door initiatieven van de bezoekers.

De staf heeft de taak om te bekijken in hoeverre de aangeboden programma's passen binnen de doelstelling. De medewerkers hebben een uitvoerende taak. De invloed van de overheid op de programma's is nihil. De meeste programma's lopen in de tijd gezien over elkaar heen. Er wordt weinig aan projektmatige aanpak gedaan.

strategie-planning 2 - 11

Voorlopig wordt op lange termijn gewerkt, waarschijnlijk zal er in het jaar 3000 ge-evalueerd kunnen worden.

HOOFDSTUK 3

enquête onder de
bezoekers

3 - 1

INLEIDING

De eerste indrukken die we opdeden van de bezoekers in de Kosmos waren bepalend voor de verdere ontwikkeling. Zo leek het ons dat de bezoekers een buitengewoon verschillend samengestelde groep vormden. Een enquête leek ons de meest geeignende weg.

Hierbij gingen wij als volgt te werk.

Daar er grofweg vier hoofdpunten te vinden zijn waar mensen zich ophouden of bezig zijn (Restaurant-Theehuis-Sauna-Programma), werd besloten in ieder van deze sectoren 10 mensen te enqueteren. Het totaal is dus op 40 gehouden.

Meer zou qua tijd en verwerkbaarheid niet haalbaar zijn. Minder zou geen goede indruk mogelijk maken. Nu willen wij niet stellen dat men bij 40 geënquêteerden steekhoudende conclusies getrokken kunnen worden. Wij zijn ons er van bewust dat deze enquête betrekkelijk is. Niettemin gingen wij over tot het samenstellen van een vragenlijst.

Hierbij konden we slechts ten dele gebruik maken van de door de docenten van de POCWA gemaakte vragenlijst. De Kosmos is een buitengewoon aparte vorm van welzijnswerk en is verre van statisch bepaald.

Het door ons opgestelde concept van de vragenlijst hebben wij met de staf van de Kosmos doorgenomen en in samenwerking met hun stelden wij de vragenlijst vast.

Als doel voor de enquête stelden wij ons :

- a). Het verkrijgen van meer inzicht in aard en gedrag van de bezoekers
- b). Het functioneren van de Kosmos naar de bezoekers toe.
- c). Of er een bepaald verloop is in de belangstelling van de diverse activiteiten.

We stelden ons voor ca. 15 minuten per interview nodig te hebben om de benodigde gegevens te verzamelen. Uiteindelijk bleken 3 avonden met 3 of 4 enqueteren het gewenste resultaat op te leveren.

In het restaurant kwamen we tot 12 ingevulde formulieren.

In het theehuis werden dit er 11 waarbij opgemerkt dient te worden dat 2 vrouwen en 2 mannen weigerden aan deze enquête mee te werken. Redenen voor deze weigeringen waren: 1). alle enquête's zijn betrekkelijk en worden vaak misbruikt

2). vragen zijn te indringend

3). bezig zijn met zichzelf en niet moeilijk willen doen.

4). geheimhouding niet verzekerd.

In de sauna verwierven we 9 ingevulde exemplaren en bij de programma's ten slotte 8.

VRAGENLIJST

1. Man/Vrouw ?
2. Leeftijd ?
3. Nationaliteit ?
4. Schoolopleiding/Studierichting ?
5. Werkt Ja/Nee/nog in opleiding ?
6. Beroep (ook invullen bij werkeloosheid) ?
7. Part-time/Full-time ?
8. Bronnen van inkomsten (soort) ?
9. Hoe en waar woont men ?
10. Ben je actief betrokken bij - vakbond - zo ja, welke ?
 politieke partij - zo ja, welke ?
 aksiegroep - zo ja, welke ?
11. Was dit je 1e keer in de Kosmos ? ja of nee ?
 Voor welke activiteit kwam je het eerst ?
 Hoe lang kom je al in de kosmos ? wk/mnd/jr.
 Hoe regelmatig kom je ? wk/mnd/jr.
12. Voor welke activiteit ben je vanavond gekomen ?
 Bezoek je vanavond ook andere activiteiten ?
 Aan welke activiteiten heb je al eerder meegedaan ?
 Hoe vindt je de muziek
 films
 swing-avonden ?
 Hoe vind je de sfeer in a. teehuis
 b. sauna
 c. restaurant
 d. verdere ruimten ?
13. Op welke manier ben je aan de kosmos gekomen ?
14. Kom je ook in andere centra ? Welke ?
15. Gebruik je drugs ? ja of nee ?
 Zo ja, hard of soft of beide ?
 Gebruik je het regelmatig ? wk/mnd/jr.
 Past druggebruik in wat er in de Kosmos gebeurt ?
 ja / Nee / weet het niet / Niet over nagedacht.
16. Is het vragen van entreegeld een financiële barriere om ergens aan mee te doen of vaker te komen ?
17. Wat mis je in de Kosmos of wat zou je veranderd willen zien ?

Autogene training met Puck van Waveren

3 - 3 RESULTATEN ENQUETE

Daar de enquête slechts een beperkt beeld geeft van de bezoekers ,kunnen er geen verstrekkende conclusies uitgetrokken worden.

-Man of vrouw-

19 Mannen en 21 vrouwen werden geënquêteerd. Op zich zegt dat weinig over de verhouding tussen manlijke en vrouwelijke bezoekers van de Kosmos. Wel hebben wij uit participerende observatie (rondkijken) bij andere centra opgemerkt dat in de Kosmos vrij veel vrouwen als bezoeker komen. De vraag werd mede gesteld om na te kunnen gaan of bij de beantwoording op de volgende vragen een duidelijk verschil aantoonbaar was tussen vrouwelijke dan wel manlijke bezoekers.

-Leeftijd-

Het is opvallend dat er een vrij grote groep bezoekers in de leeftijdscategorie 26 t/m 31 jarigen in de Kosmos komt. De gemiddelde leeftijd voor mannen is 32,4 en voor vrouwen 25,3.

Dat de gemiddelde leeftijd voor vrouwen lager ligt dan bij de manlijke bezoekers ,is(ook gezien via waarneming) in andere centra gebruikelijk. Maar vergeleken met andere jeugdcentra zijn beide gemiddelde cijfers vrij hoog.

-Nationaliteit-

De Kosmos is kosmopolitisch. Ook in de winter zijn er buitenlanders(10%). Waarschijnlijk zullen de cijfers voor nationaliteiten in de zomerperiode wat anders opleveren i.v.m. jeugdtoerisme.

-Schoolopleiding/Studierichting-

Verschillende soorten opleiding zijn in de Kosmos vertegenwoordigd.

Maar erg opvallend is dat 12 bezoekers opgeven een universitaire opleiding te volgen of gevolgd te hebben (30%).

Telt men de HBO-(oud)-studenten er nog bij dan komt men op een totaal van 22 (55%). Dat wil zeggen dat meer dan de helft post-universitair of universitair gevormd is. Het opleidingsniveau ligt dan ook vrij hoog, gemiddeld tussen Havo en Hbo in.

-Werk-

Of de bezoekers van de Kosmos werken, niet werken of nog in opleiding zijn is ook onderzocht.

20 Bezoekers gaven op te werken, 14 niet te werken en 6 volgden een opleiding

-Beroep-

Naar beroepen is in deze enquête ook gevraagd. In het oog springend is dat de meeste mensen een vrij zelfstandig, creatief en in de welzijnssector gelegen beroep uitoefenen. Gelet op de aard van hun beroep zijn 6 bezoekers in hun werk (waarschijnlijk) voor hun directe werkzaamheden afhankelijk van opzichters/opdrachtgevers/chefs.

-Part-time of full-time-

7 Bezoekers gaven op part-time te werken en 13 full-time.

Misschien is het aantal part-time werkende bezoekers vrij hoog, maar ons ontbreken vergelijkbare cijfers.

-Bronnen van inkomsten-

De bronnen van inkomsten zijn vrij duidelijk.

23 Bezoekers (incl. huisvrouwen) bezoekers voorzien in hun levensonderhoud d.m.v. salaris en 4 bezoekers leven van geld afkomstig van hun ouders.

13 Bezoekers doen voor hun onderhoud een beroep op de collectieve voorzieningen (5 WWV, 6 Beurs, 2 Bijstand)

Opvallend is dat 5 mensen de WWV opgegeven hebben als bron van inkomsten.

Dit betekent dat in feite deze 5 bezoekers al langer dan 6 maanden en korter dan $2\frac{1}{2}$ jaar werkloos zijn.

-Wonen-

Bij de vraag waar en hoe men woont, komen verschillende dingen te voorschijn. Hoofdzakelijk komen de bezoekers uit het centrum van Amsterdam (15x) Speciaal het restaurant en de programmas zijn in trek bij de bezoekers uit het centrum.

De helft van de mensen die in sauna komen, komen van buiten Amsterdam. Bij de sauna is het aantal bezoekers dat samen woont, erg hoog.

De Kosmos heeft een gemengde sauna, terwijl de meeste andere sauna's in en buiten Amsterdam aparte openingsuren voor "heren" en "dames" bezitten. Soms werkt men wel met gemengde uren maar dan zijn deze uren meestal alleen open voor gehuwde paren.

Waarschijnlijk heeft het ook met de sfeer in de sauna te maken.

-Aktief betrokken-

Aktief betrokken bij aksiegroep, pol. partij, of vakbonden waren 9 bezoekers (25%). 6 waren lid van een aksiegroep en 3 van een pol. partij.

Het theehuis is sterk vertegenwoordigd, levert 6 bezoekers voor een aksiegroep en 1 voor een pol. partij. De overige 2 voor een pol. partij waren bezoekers van het programma.

Twee dingen vallen hierbij op nl. 1. dat geen der bezoekers van sauna en restaurant opgegeven hebben dat zij ergens lid van waren 2. dat de vakbond geen enkel lid telt onder de geenqueteerden.

-Duur-

Slechts een (sauna)bezoeker hebben wij geenqueteerd die voor het eerst in de Kosmos kwam. Alle 39 anderen gaven op al eerder in de Kosmos geweest te zijn. Op zich zegt dat weinig. Hooguit dat het merendeel van de bezoekers terugkomt in de Kosmos.

Sommige bezoekers komen reeds vanuit de Fantasio-periode (4x, zie vraag 13) De gemiddelde tijd dat de bezoekers al komen is voor de ondervraagden in het theehuis 9,4 mnd, in de sauna 1 jaar, bij de programmering 21 mnden en in het restaurant 34 maanden.

In het restaurant komen meer de vaste bezoekers van de Kosmos, het theehuis fungeert misschien toch als een soort inloop naar andere activiteiten.

Hoe regelmatig de bezoekers in de Kosmos komen, was het tweede gedeelte van deze vraag. De ondervraagden komen gemiddeld 1x per week in de Kosmos. De gemiddelden voor het theehuis en programmering liggen er iets onder, het restaurant en de sauna iets er boven.

-Eerst voor-

Voor de saunabezoekers zijn de eerste kontakten met de Kosmos voor $\frac{3}{4}$ via de sauna zelf gelopen.

Bij de programmering was dit driekwart voor de programmering zelf.

Bij het restaurant heeft meer dan de helft het eerst gekozen voor het restaurant zelf.

Van de theehuisbezoekers kwam meer dan de helft het eerst voor de sauna. Totaal komt 40 % van de bezoekers het eerst voor de sauna in de Kosmos. Men zou eerder een wat programma-achtig iets of het theehuis verwachten als eerste kennismaking met de Kosmos.

-Welke activiteit

Uit de eerste twee delen van vraag 12 blijkt dat er een vrij grote doorstroming is van de ene activiteit naar de andere activiteit.

Sitarspeelster Darshan Kumari in de Kosmos (foto Wim Ritsma)

Behalve bij de sauna waar die doorstroming er vrijwel niet is.

Het derde gedeelte van deze vraag was of de bezoekers eerder deelgenomen hadden aan ?.

Bezoekers' van het theehuis gaven 19 voorkeuren op, saunabezoekers 9 restaurantbezoekers 31 en de programmabezoekers 14 eerder deelgenomen activiteiten. Men zou hieruit kunnen concluderen dat de mensen van het restaurant het meest beweeglijk zijn in tegenstelling tot de saunabezoekers

-Muziek, Films etc.

De muziek en de films worden over het algemeen als goed ervaren. De swing-avonden worden iets minder gewaardeerd.

De sfeer in de gehele Kosmos wordt als redelijk beschouwd.

De sfeer in de sauna wordt door vrouwen als relaxter genoteerd dan door de manlijke bezoekers.

-Eerste kennismaking

Van de ondervraagden is 10% via Fantasio in de Kosmos gekomen. 5% zijn verwezen of via lokale gebondenheid aan de Kosmos gekomen. Door de gevoerde publiciteit is 12½% van de ondervraagden in de Kosmos gekomen.

Via vrienden, mond op mond reclame is 70 %

-Bezoek andere centra

Bezoekers van de Kosmos gaan ook naar andere centra; 40x werd iets opgegeven. Van die 40 waren 17 x een ander jongerencentrum (w.o. ook commerciële) en 7 opgaven sloegen op dingen buiten Amsterdam. 16 opgaven hadden iets te maken met het gebeuren in de Kosmos. Enkele bezoekers gaven meerdere dingen op, anderen niets.

Opvallend is dat bij de opgegeven jongerencentra 13 x de Melkweg genoemd wordt en slechts 2 x Paradiso. Dit zou er op kunnen duiden dat de voorkeur bij bezoek aan andere centra uitgaat naar de Melkweg.

De 16 opgaven die in relatie stonden met de Kosmos (w.o. makro-biotiese restaurant), wijzen er misschien op dat er een groep bezoekers is die het gebeuren van de Kosmos ook buiten de Kosmos voortzetten.

-Drugs

Van de 5 bezoekers van de Kosmos gebruiken er 2 drugs en 3 geen drugs, althans uitgaande van de enquête-uitkomsten.

Verder liggen de verhoudingen tussen wel en geen gebruik in vrijwel

alle ruimten(misschien alleen in de sauna niet waar iets meer nietgebruikers schenen te zijn)gelijk.

Op de vraag of druggebruik in de Kosmos past geeft 40 % (16) van de bezoekers aan dat het er inderdaad in kan passen. Dit aantal is iets meer dan het aantal van de werkelijke gebruikers. 10 bezoekers zijn van mening dat het niet in de Kosmos past en 14 bezoekers weten het (nog)niet.

Op zich kan dit een weerspiegeling zijn van een grote tolerantie t.o.v. druggebruik.

-Entreegeld-

Het vragen van entreegeld is voor 26 bezoekersgeen financiële barriere voor 7 wel en voor 7 bezoekers soms.

Gekoppeld aan de hoge opleidingsgraad en de beroepen is het cijfer van 26 wel te verklaren.

-Wat mis je in de Kosmos?

De opmerkingen van de Kosmosbezoekers slaan op een aantal verschillende terreinen t.w.

- 1.de organisatie(vragen als betere bekendheid met Kosmos-organisatie, opener beleid rond beleidregels)
- 2.cursusgebied(meer cursussen op het gebied van theater,dans,mime etc)
- 3.filosofie(meer westerse filosofie)
- 4.afstemming op elkaar van de diverse activiteiten (plantaardige boter ook in theehuis ipv.roomboter)

Gezien de opmerkingen wil een groep bezoekers de Kosmos verstraken^k in oosterse richting maar een andere groep wil juist een versoepeling in westerse richting.

3 - 4

ENQUETE-UITWERKING IN CIJFERS

Aantal geënquêteerden in :

restaurant	12
teehuis.....	11
sauna.....	9
programma.....	8

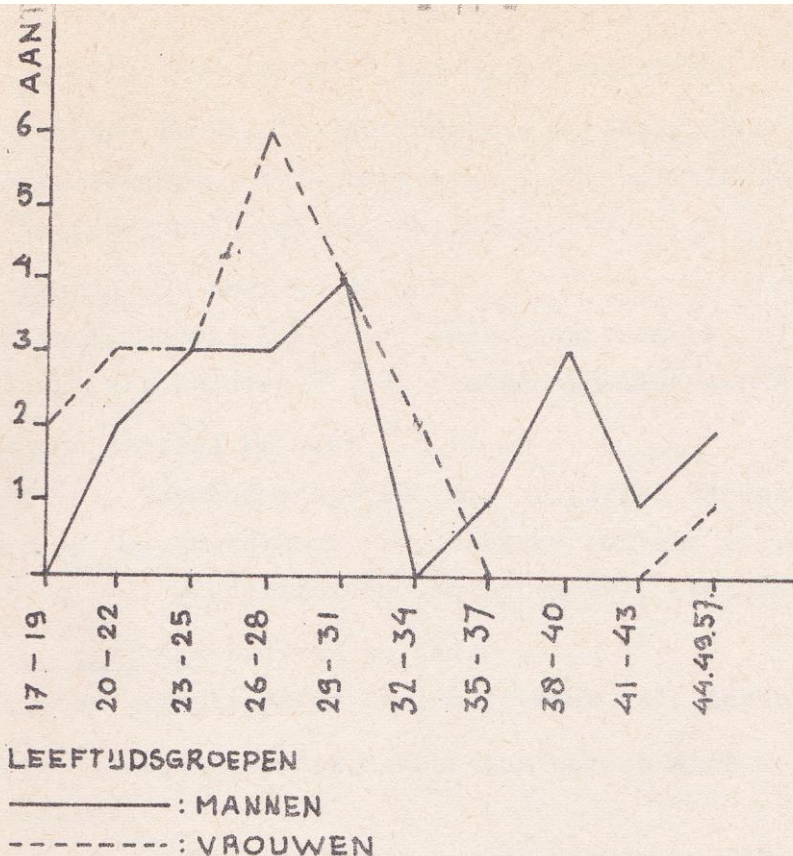
Vraag 1: Man of vrouw:

19	mannen
21	vrouwen

Vraag 2: Leeftijd ?:

onderverdeeld in groepen

	man	vrouw
17 - 19	0	2
20 - 22	2	3
23 - 25	3	3
26 - 28	3	6
29 - 31	4	4
32 - 34	0	2
35 - 37	1	0
38 - 40	3	0
41 - 43	1	0
44 - 49 - 57	2	1
	19	21

vraag 3: Nationaliteit ? :

teehuis	10 nederlanders en 1 franeman
sauna	9 nederlanders
restaurant	10 nederlanders en 2 amerikanen
programmaas	7 nederlanders en 1 canadese
	36 4

vraag 4: schoolopleiding/studieinrichting ? :

	LO	LBO	MAVO	HAVO	HBO	UO	
Teehuis	1	1		1	5	3	
sauna	1		1	4		3	
restaurant	1	1	1	1	5	3	
programmaas	1	1	2	1		3	
	4	3	4	7	10	12	40

noet: LO = Lager onderwijs
 LBO= Lager beroeps onderwijs
 MAVO=Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
 HAVO=Hoger algemeen voortgezet onderwijs
 HBO= Hoger beroeps onderwijs (H.T.S. Sec.academie etc.)
 UO = Universitair onderwijs

vraag 5: werkt ja/nee/nog in opleiding ?

	werkt	werkt niet	opleiding	
teehuis	3	5	3	
sauna	5	2	2	
restaurant	10	2	0	
programmaas	2	5	1	
totalen	20	14	6	40

Vraag 6: Beroep (ook invullen bij werkeloosheid) ?

In het teehuis troffen we de volgende beroepen aan:

architect, fotograaf (w), bouwvakker (w), politicologe, maatschappelijk werker (w), psychotherapeut, ass.agent (w).

In het restaurant troffen we aan:

leraar maatschappij leer (w), vertegenwoordiger (w), batikker (w), psycholoog (w), huisvrouw (w), maatschappelijk werkster.

In de sauna troffen we aan:

verkoper (w), psychotherapeute (w), kultureel werker (w), planalogies onderzoeker (w), metselaar (w), elektro monteur (w), kantoorbediende (w), psycholoog (w), projekteur, naaister (w), assistent-arts (w).

Bij de programmaas troffen we aan:

huisschilder, verpleegster (w), huisvrouw (w), lerares.

De overige ge-enqueteerden hebben hun beroep niet opgegeven of waren nog in opleiding.

(w) betekent werkt de andere personen werken op dit moment niet.

Vraag 7: Part-time of full-time ?

	part-time	full-time
teehuis		3
sauna	2	3
restaurant	3	7
programmaas	2	
totaal	7	13

Vraag 8: Bronnen van inkomsten (soort)?

	salaris	wwv	ouders	beurs	bijstand	geen	
teehuis	6	2	2	1			
sauna	5	1	1	2			
restaurant	10	1		1			
programmaas	2	1	1	2	2		
totalen	23	5	4	6	2		40

Bij de "salarissen" zijn ook de huisvrouwen (3) geteld.

Bij ouders is 1 bezoeker geteld die leeft van de rente van het bedrag dat haar ouders haar gegeven hadden.

Zelfstandigen zijn geteld bij "salarissen".

Vraag 9: Hoe en waar woont men ?

	in Amsterdam					buiten Amsterdam	Hoe	
	o	n	z	w	c		alleen	samen
teehuis	2	1	3		3	2	5	4
sauna	2	1		1	1	4		9
restaurant	1	1	1	1	7	2	3	7
programma			1	3	4		3	4
	5	3	4	5	15	8	11	23

40

o = oost w = west n = noord z = zuid c = centrum

"Hoe" is alleen genoteerd waar dit aangegeven is. Samen kan zijn met vriend, vriendin, echtgenoot etc.

Vraag 10: Ben je actief betrokken bij een vakbond, politieke partij aksiegroep, zo ja welke ?

In het teehuis gaven 6 mensen op dat zij lid waren van een aksiegroep en 1 bezoeker was lid van een politieke partij. Twee bezoekers van het restaurant waren lid van een politieke partij.

Bij het programma en in de sauna waren geen bezoekers die op deze vraag bevestigend antwoord gaven.

Vraag 11: Was dit je eerste keer in de Kosmos ja of nee ?

Voor wat voor activiteit kwam je het eerst ?

Hoe lang kom je al in de Kosmos wk/mnd/jr.

Hoe regelmatig kom je ? wk/mnd/jr.

In de sauna was 1 man voor het eerst.

Voor welke activiteit kwam je het eerst ?

<u>restaurant</u>	<u>teehuis</u>	<u>sauna</u>	<u>programma</u>
56%restaurant	46% sauna	78% sauna	74% yoga
19%sauna	18% restaurant	11% restaurant	13% muziek
17%muziek	18% muziek	11% yoga	13% rest
8% meditatie	9% tai-do		
	9% algemeen		

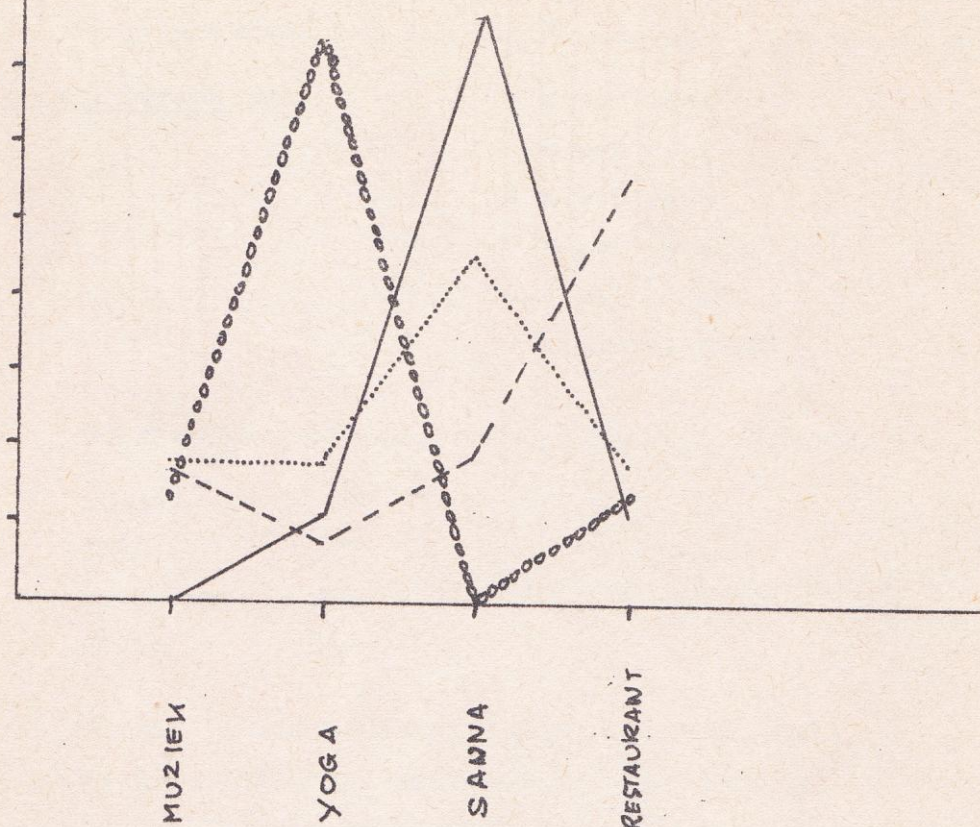
samengevoegd tot 4 sectoren:

muziek	13%
yoga	25%
restaurant	22%
sauna	40%
	100%

%

- 77 -

Uitgezet per lokatie levert dit
de volgende grafiek op:

————— : GEÏNQUESTEERD IN SAUNA
 - - - - - : RESTAURANT
 : THEEHUIS
 oooooo : PROGRAMM.

Hoe lang kom je al in de Kosmos ?

In het restaurant lag het gemiddelde op ca. 34 maanden

In het teehuis lag het gemiddelde op ca. 9 maanden

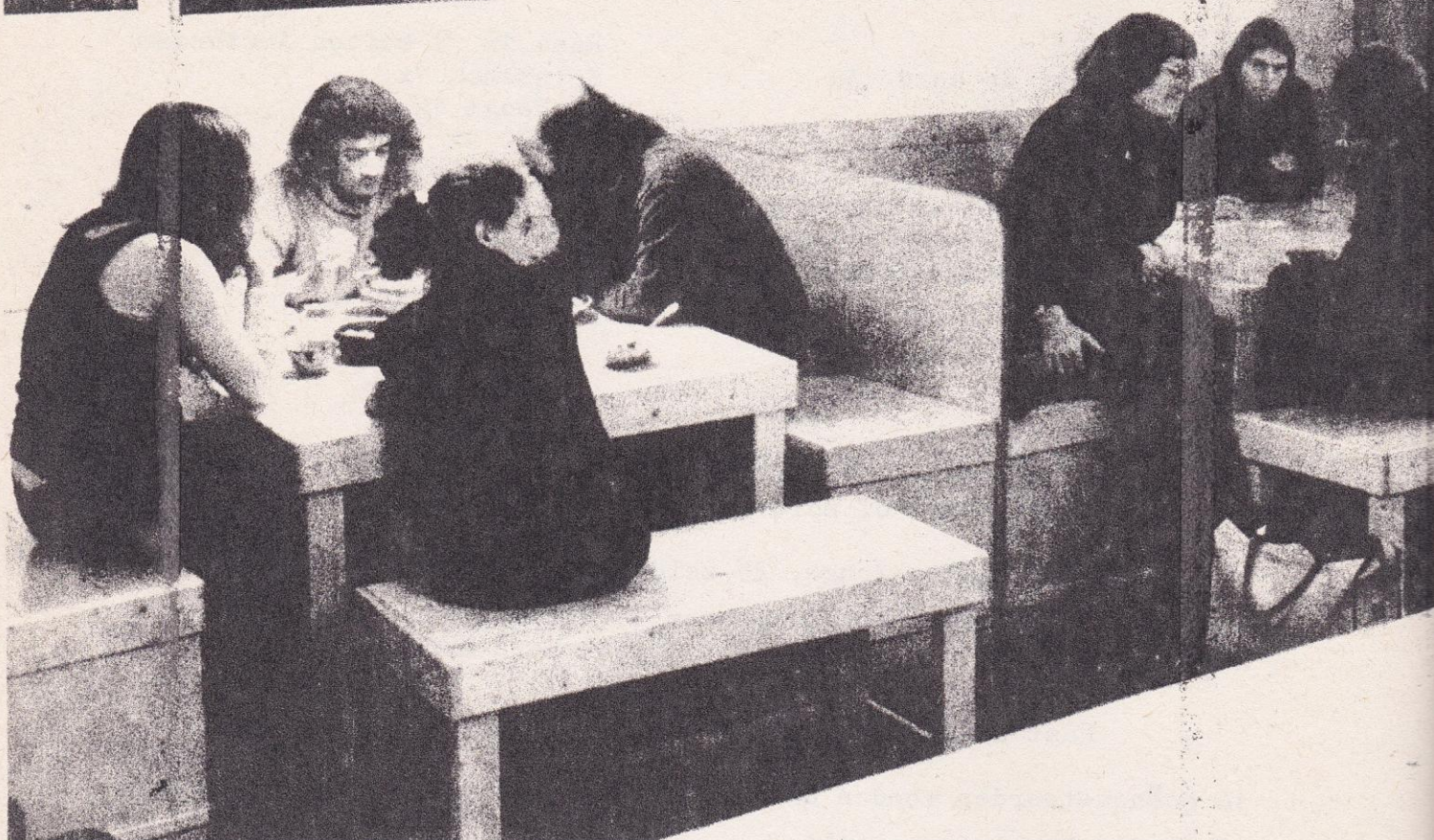
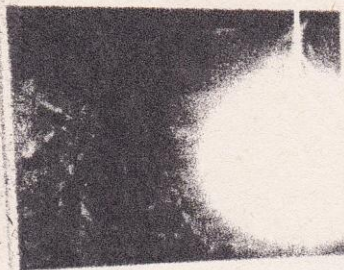
In de sauna lag het gemiddelde op ca. 12 maanden

Bij de programma's lag het gemiddelde op ca. 21 maanden

Totaal gezien:

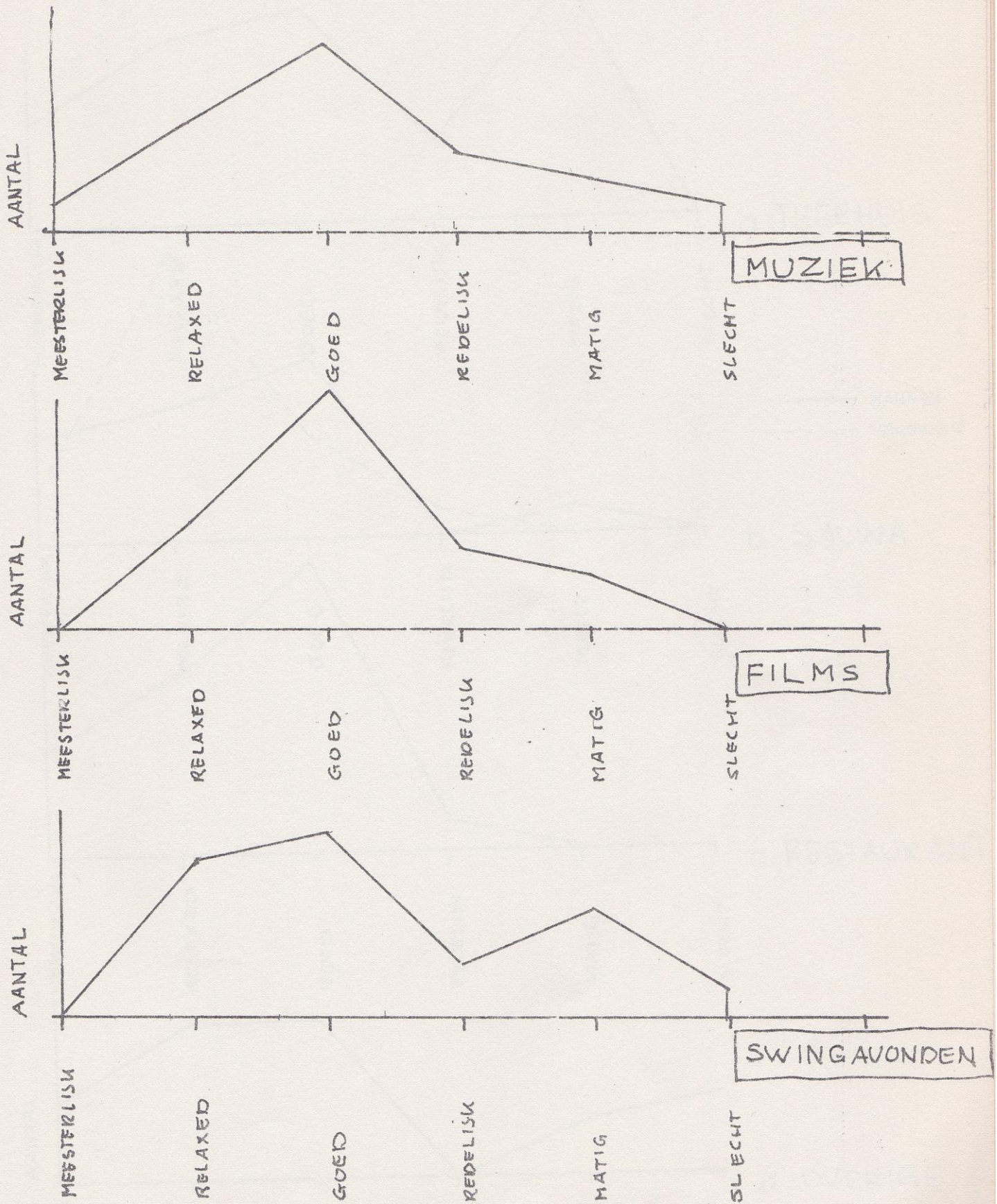
kwam

11% reeds 5 jaar
 5 % reeds 4 jaar
 11% reeds 3 jaar
 16% reeds 2 jaar
 22% reeds 1 jaar
 3 % reeds 9 maanden
 4% reeds 6 maanden
 5 % reeds 4 maanden
 5 % reeds 2 maanden
 5% reeds 1 maand
 10% reeds 6 weken
 3 % reeds 2 weken

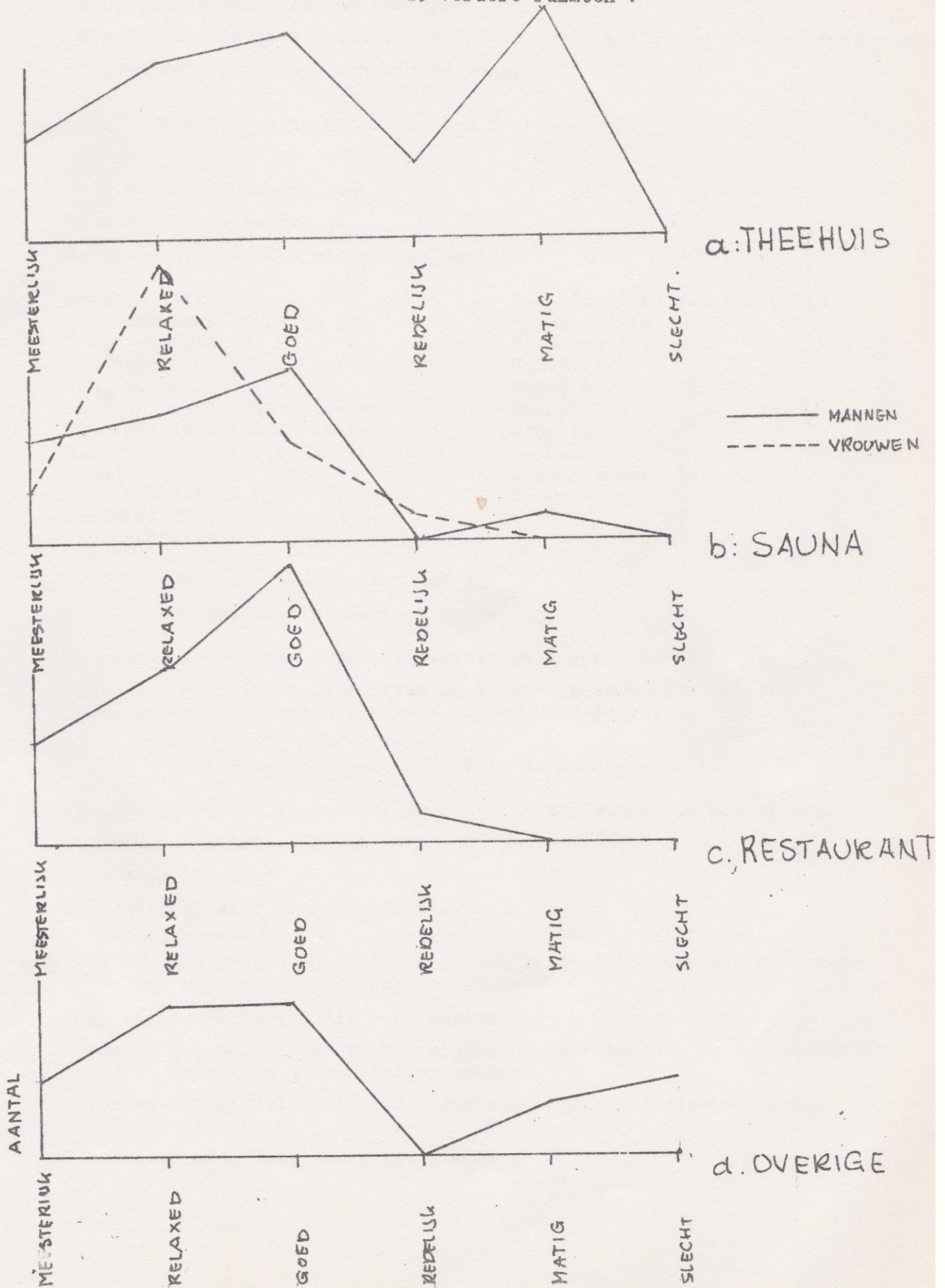

RESTAURANT

Hoe vind je de muziek, films, swingavonden ?

Hoe vind je de sfeer in a. teehuis, b. sauna, c. restaurant
d. verdere ruimten ?

Vraag 17: Wat mis je in de Kosmos of wat zou je veranderd willen zien ?

Meer verschillende soorten mensen

Meer teater

alcohol houdende dranken

sportzaal 2x

zondag open

LSD gebruik onder begeleiding

Meer work-shops o.a. muziek/dans/mime enz.

Meer over natuurgeneeswijze

Het stimuleren van praktische alternatieve zaken zoals:

uitbreiding verkoop makrobiotische zaken, kleinschalige productie eenheden, informatiecentrum.

Euritmie en antroposofie 2x

In het restaurant mag je niet roken, maar de muziek wordt je wel opgedrongen.

Meer over westerse filosofie, Psychologie, Rozenkruizers en vrije school.

In het tehuis wordt roomboter enzo verkocht terwijl er in het restaurant zuiver wordt gegeten.

In de sauna betere afstemming en doorstroming.

Aktiviteiten bij de entree

Betere informatie over beleidspunten en interne regels.

Voorkomen van te uitgebreide interne regels.

Meer oosterse muziek.

Meer folk (volks)-muziek.

Serieuze groepsmeditatie.

Goede Yoga.

Aandacht voor lichaamsbewustzijn.

Lezing over gestalttherapie.

Lezing over bio-energie.

Een echte GURU.

In de sauna: lichaamskulturen en sportbevordering, douches verbeteren, kleedruimtes groter maken, meer voetenbakken.

Meer lessen in massage, akupunctuur, kooklessen, voedingslessen.

De deuren van de programma-ruimtes (i.v.m. laatkomers) op tijd sluiten.

Meer openheid, meer levendigheid, niet zo naar binnen gericht.

Exposities op allerlei gebied.

Live-muziek kan beter.

Zwembad bij de sauna.

nawoord

Vanuit het globale beeld dat wij in deze korte tijd van de Kosmos -
gekregen hebben en het konkrete verzamelde en verwerkte materiaal doen
we in dit nawoord een poging tot het schrijven van een samenvatting
met daarin opgenomen een aantal conclusies.

De gemiddelde Kosmos-bezoeker is volgens de enquête iemand van een jaar
of 28 met een hbo-opleiding. En voor $\frac{3}{4}$ van de off. tijd een vrij zelf-
standig creatief en in de welzijnssector gelegen beroep uitoefent.
Hij/zij komt reeds gemiddeld 19 maanden in de Kosmos en wel 1x per week.
Hij/zij is woonachtig in Amsterdam (centrum).

De relatie met de Kosmos kan verschillend zijn. Uit de cijfers van de
enquête zou geïnterpreteerd kunnen worden dat er verschillende groepen
in huis zijn. Een aantal van die groepen zijn: 1. een groep die alleen voor
de sauna komt en verder niet aan het Kosmosgebeuren deelneemt.

2. Een groep die getrokken wordt door het restaurant en gedeeltelijk
doorstroomt naar alle andere activiteiten

3. Een groep die op de programmering afkomt (progr. in de ruimste zin van
het woord) en zo nu en dan deelneemt aan andere activiteiten als
sauna, restaurant en theehuis.

4. Een groep (je) dat hoofdzakelijk voor het theehuis komt.

Tussen deze groepen zijn geen duidelijke grenzen te trekken. Rond de
vorige indeling valt nog een andere verdeling te maken nl: 1. een groep
die deelneemt aan een activiteit in de Kosmos omdat het toevallig in de
Kosmos gehouden wordt. (spec. in groep 1 en 3 te vinden)

2. een groep die het gebeuren van de Kosmos en de zienswijze daarachter,
sterk doortrekken naar hun eigen situatie (in groep 2 speciaal)

3. een groep die bezig is de Kosmos en zichzelf te verkennen (groep 3 en 4)

De Kosmos was van oudsher een open jongerencentrum. De Kosmos lijkt
van een speciaal open jongerencentrum geëvalueerd te zijn in een medi-
tatiecentrum waar leeftijden (en de daarbij optredende problemen in
gevallen van leeftijdsverschillen) niet meer van invloed zijn.

Het is gebruikelijk in een open jongerencentrum dat vanuit een sociëteit (het theehuis) een aantal bezoekers doorstromen naar de andere activiteiten. In de Kosmos gebeurt het omgekeerde, daar trekt voor 91 % een gebeuren (sauna, restaurant, yoga etc.) de bezoekers. (Waarvan weer een gedeelte terugstroomt naar het theehuis).

De bezoekers hebben een behoorlijke opleiding genoten. Dit duidt erop dat de Kosmos voor die mensen aantrekkelijk is, die reeds vanuit hun opleidingsnivo de mogelijkheid hebben gekregen om aan hun eigen situatie te twijfelen en hun plaats in de samenleving kritisch te bezien. Vanuit zichzelf hebben ze wellicht de mogelijkheid om een eerste aanzet te geven. De Kosmos is voor hen het middel om daarmee verder te komen.

Grote groepen mensen uit onze samenleving kunnen die aansluiting niet vinden.

De Kosmos weet daar niet zoveel raad mee. De Kosmos stelt zich passief op met als reden dat daardoor het aanbod van de Kosmos duidelijk kan zijn. Geen vermenging van het creëren van rust om aan jezelf te werken en onrustige actie-achtige activiteiten.

Op zich lijkt die keuze juist.

Maar het betekent wel dat je alleen die mensen bereikt, die in zichzelf al een aanzet gegeven hebben om over hun eigen bestaan na te denken. Er zijn groepen, instellingen etc. die een andere keuze maken. De keuze om de samenleving dusdanig fundamenteel te veranderen dat voor ieder gelijke mogelijkheden tot ontwikkeling aanwezig zijn. Ook die keuze lijkt juist.

Wanneer iedereen gelijke kansen heeft (kansen niet alleen materieel gezien) dan kan je pas van een eerlijk aanbod naar iedereen om zichzelf te ontwikkelen, spreken.

De Kosmos is dan ook eigenlijk een luxe voor een vrij beperkte groep. Dat betekent niet dat de Kosmos geen bestaansrecht zou hebben. De Kosmos kan een aanvulling zijn binnen het welzijnswerk dat zich veranderend opstelt.

Wel betekent dit dat de Kosmos zich meer moet presenteren bij andere welzijnsinstellingen, vanuit de gedachte dat werken aan jezelf een

onderdeel kan zijn van verandering. Er zal meer een koppeling moeten zijn tussen de veranderende manieren waarmee de Kosmos zich bezig houdt en de veranderende manieren waarmee andere groeperingen zich bezig houden.

In de regenboog van welzijnsinstellingen is voor de Kosmos een plaats.

"Om werkelijk opstandig te kunnen zijn moet men innerlijk gerevolteerd zijn en daarmee op weg naar innerlijke en uiterlijke bevrijding "

(uit De mens tussen mythe en machine door dr. Kwee Swan Liat)

-Werkstuk en opleiding

Het maken van het werkstuk heeft voor ons duidelijk een nieuwe dimensie toegevoegd aan het POCWA gebeuren. Eindelijk konden wij alle vier uit de voeten, zoals dat heet. We hebben misschien meer gehad aan de periode dat wij gezamenlijk werkten dan aan het toch wel abstracte gedeelte van het eerste trimester. Tijdens het maken van het werkstuk hebben wij vrij weinig gemerkt van de kant van de opleiding uit.

Wij vinden, gezien onze ervaringen in dit trimester, dat er vanuit de Pocwa meer gedaan zou moeten worden aan prakties onderricht zoals daar zijn: boekhouding, pers, propaganda, inrichting gebouw, stencillen, begrotingen, subsidie, muziek, film, etc.

OVERIGENS VINDEN WIJ DAT DE KOSMOS MOET BLIJVEN ! ! !

LITERATUUROPGAVE:

- a. Bestuur Anker - Y.M.C.A. "oprichtingsakte Stichting Anker - Y.M.C.A." 10.4.1969 te Amsterdam.
- b. B.Bregmen. "Financieel overzicht de Kosmos 1975" - 20.1.76 Amsterdam.
- c. E.Dissen. "Kosmos in verandering", een bijdrage in de biografie van de Kosmos. - mei/juni 1974 - Amsterdam.
werkstuk in het kader van de V.O.-opleiding van de Soc.Academie te Amsterdam.
- d. E.Dissen. " nota, enige informatie en overwegingen betreffende Fantasio " 28.4.68 - Amsterdam.
- e. M. Gazendam " Introductieverslag stage Marcel in meditatiecentrum De Kosmos" oktober 1975 - Amsterdam.
- f. M.Gazendam - "Tussentijds verslag stage Marcel Gazendam" januari 1976 Amsterdam.
- g. R.Kranenburg - "Zelfverwerkelijking" oosterse religies binnen een westerse subcultuur - 1974 - Kampen.
- h. Kwee Swan Liat - "De mens tussen mythe en machine" 1974 te Amsterdam.
- i. Staf Anker-Y.M.C.A. " Jaarverslag 1974" 1975 te Amsterdam.
- j. Staf De Kosmos " overzicht werkzaamheden beroepskrachten in meditatie - centrum De Kosmos + uren-schema " 31 oktober 1975 - Amsterdam.
- k. Staf De Kosmos " Verslag betreffende de gegevens van programma en werkzaamheden in het projekt meditatiecentrum De Kosmos" 31 oktober 1970. Amsterdam.
- l. Staf De Kosmos " Aantekeningen voor een gesprek rond personeelsbeleid in de Kosmos" november/december 1975 - Amsterdam.
- m. Staf De Kosmos "Programma-overzicht De Kosmos" januari 1976 - Amsterdam.
- n. Staf De Kosmos "Diverse nummers van Kosmos-info" 1975/1976 - Amsterdam
- o. Staf De Kosmos " rekonstruktienota De Kosmos" 1970 - Amsterdam.
- p. Staf De Kosmos " nummer 1 t/m 12 van maandblad Lemuria" 1970/1971 Amsterdam.
- q. Staf De Kosmos " nummer 1 t/m 12 van maandblad Cosmic Paper" - 1972/1975 Amsterdam.

Iyengar Yoga met Margriet Post

Het hiernaast gelegen Kosmos-info geven
wij U per informatie mee.

U kunt zich abonneren door overmaking
van f. 10.-- (voor een jaar) of f. 5.--
(voor een half jaar) op postgiro 2902480
t.n.v. Cosmic Paper, vermeld er even
Kosmos-info bij.

Fotoos Hugo Schuit p/a Kosmos,
Druk Hans de Rijk, huisdrukkerij
Anker-Y.M.C.A. Vondelstr.16
(voorpagina + pagina 1)

DE KOSMOS

